

Virtuti & Musis

»Predramiti se iz sna
ter vstati z Marijo in biti z Jezusom!«

— Gašper Klančnik —

Dragi sobratje, spoštovani duhovniki in vsi bralci semeniškega glasila!

Pričujoča številka je najprej vnovič posvečena novim obrazom našega semenišča. Poleg prvoletnikov, ki se bodo v obliki krajših pričevanj sami predstavili, bomo v intervjuju spoznali še en nov obraz v naši skupnosti, in sicer študijskega prefekta, duhovnika Matjaža Celarca. Prvoletniki bodo na praznik Brezmadežne, 8. decembra, prvič oblekli svoje talarje, sprejeti bodo v *Marijino kongregacijo slovenskih bogoslovcev in duhovnikov* ter tako na poseben način vključeni in pridruženi v precej številčno družino ljubljenih otrok naše Matere, ki smo ji z vstopom v Kongregacijo na poseben način posvečeni.

Naslednji poudarek številke bo v pastoralni ljubezni in skrbi za naše družine. Hkrati se bomo dotaknili tudi tega, kje je v teh skrbih mesto duhovnika, z dodanimi spodbudami ter osvežitvami, h katerim smo povabljeni bogoslovci v času svoje vzgojne formacije, ki nas pripravlja na poslanstvo pastirja med družinami in vsem Božjim ljudstvom, pa tudi duhovnikom, ki ne smejo nikoli zaspali v svoji gorečnosti. V *molitvenem bogoslužju* v skupnih molitvah na čast svetim pastirjem pri drugih večernicah v spevu z odpevom molimo: »Pastir ljubi svoje brate in sestre in mnogo moli za ljudstvo!« To je hkrati tudi želja in smoter te izdaje, namreč, da pastirji (in vsi, ki se vam po Božji previdnosti želimo pridružiti pri delu v Gospodovem vinogradu) ne bi zaspali. Želja je, da bi (še naprej) s pastirsko ljubeznijo spremljali zaupano ljudstvo, zanj veliko molili in ga ljubili po vzoru Gospoda Jezusa. Ko tako razmišljam, me hkrati močno nagovarjajo besede iz *Markovega evangelija* (13,35-37), kjer Jezus učencem na srce polaga: »Bodite torej budni, ker ne veste, kdaj pride hišni gospodar – zvečer, opolnoči, ob petelinjem petju ali ob zori –, da vas ne najde spečih, če pride nenadoma. Kar pravim vam, pravim vsem: Bodite budni!«

Med prispevki se boste mogli srečati tudi z bogatim pisanjem o svetosti življenja, s pogovorom z ustvarjalci filma *Kaplja na vedru*, ki je dokumentarni film o škofu dr. Jožefu Smeju; seveda nismo pozabili dodati nekaj utrinkov o dogajanju v bogoslovju in dejavnostih bogoslovcev, ki se trudimo živeti po vzgojnih smernicah naše ustanove, namreč, da bi nas vse, kar počnemo, usmerjalo k temu, da bi v Mariji zmogli najti ljubečo Mater, ki nas s svojim zgledom in krepostmi želi pripeljati do Sina.

Ostanimo budni, izročajmo se v varstvo Božji in naši Materi, da dospemo pred Kristusovo obličje.

Obilo bralnih radosti,
vaš urednik

Pričevanja o rožnem vencu

— Gregor Bregar, *prefekt MKSBD* —

Ali je v sedanjem času sploh še potrebno Amoliti rožni venec? Ali ni morda za sodobne "razmišljujoče" ljudi ta na videz preprosta molitev preveč uboga? Če vprašamo sodobne svetnike, bodo zatrdili, da to ne drži (sveti Janez Pavel II., Mati Terezija, pater Pij ...). Vprašanje je, kako to molitev moliti s pravim duhovnim razpoloženjem – z živo vero. Poleg tega se marsikomu postavlja vprašanje, kako ostati "molitveno buden", še posebej, če človeka raztresa mnogo misli. V članku sem zbral nekaj pričevanj bogoslovcev, novomašnika in brata cistercijana o njihovi molitvi rožnega venca.

Bogoslovec 3. letnika: Rožni venec mi je postal zanimiv, ko sem si ga osmisli. Včasih mi je šlo na živce, da kar nekaj blebetam, zato sem, ko sem ga molil sam, poskusil ves čas misliti na besede, ki sem jih molil, čeprav je bilo težko, mi je bilo zelo lepo. Potem sem se spomnil, da bi med vsako zdravamarijo prosil za enega človeka in desетка je zares hitro minila. Potem mi je bilo zelo lepo, ko sem odkril še druge vrste rožnega venca, npr. k Svetemu Duhu, mi je bilo zelo lepo moliti z rožnim vencem k Svetemu Duhu. Pri srcu mi je tudi rožni venec Božjega usmiljenja, ker sem bral dnevnik svete Favstine Kowalske.

Bogoslovec 4. letnika: Rožni venec ... Zelo sem hvaležen, da ga poznam po Cerkvi in ga imam za čudovito premišljevalno molitev, v katero lahko vključim najprej zahvalo Bogu za vse, česar sem deležen v življenju. Tako vse dopuščene preizkušnje kot tudi milostne trenutke v življenju. Vanj vključujem osebne prošnje, vse ljudi, ki se mi priporočajo, in kar sam vidim, da je potrebno izročiti Bogu ob doživljanju situacije v svetu, katerega del sem. Ob tem mi je v vsebini, skrivnostih rožnega venca, dano, da premišljam o Jezusovem in Marijinem življenju, našem odrešenju in večnem življenju, ki nam je bilo dano po njiu.

Bogoslovec 5. letnika: Zlasti mi pomaga konkreten namen, ki ga imam

pred seboj. Poleg tega si pomagam s tem, da združujem molitev in gibanje (sprehod, šport).

Novomašnik: Najprej mi pomaga to, da molim skupaj s kom, ki tudi moli zbrano. Poleg tega mi zelo pomaga to, da se zavem, preden začnem moliti, da nisem sam. Predstavljam si, da sem pred tisto osebo h kateri molim. Če molim očenaš, si predstavljam, da sem pred Bogom Očetom in da je on čisto zares v moji bližini in me posluša. Potem je molitev zelo doživeta.

Brat cistercijan: Lani na koncu poletja sem bil na preiskavi z magnetno resonanco v Novem mestu. Pregled naj bi vodil do dokončnega odkritja vzroka dolgoletnih težav z desno nogo. Šlo je za mojo prvo izkušnjo s takšno preiskavo. Znašel sem se v stanju popolne nepripravljenosti – tako telesne kakor duhovne. Potisnilo me namreč na hitro v ozki tunel aparature, v katerem se nisem mogel, ne z nogami ne z rokami, premikati (roke ob trupu). Komaj sem dihal, začela me je boleti artroza v desnem ramenu. Nisem imel ure in sem vedel, da moram notri zdržati 25 minut. Osebe je odšlo. Začel sem moliti rožni venec, da preživim to tesnobo. Ko je prišlo do konca in so me vzeli ven, so me pri preiskavi rezultatov posnetkov malo nesramno spraševali, če sem notri slučajno zaspal. Njihovi posnetki možganov so namreč odgovarjali stanju spanja. Molitev v tiski, ki odganja tesnobo in obuja zaupanje, torej nikakor ni spanje, kot bi lahko kdo mislil. Zame je bil na primer to težki boj.

Če povežem ta pričevanja z osebno mislijo, lahko rečem, da se nam v rožnem vencu odpira pot v zelo domač odnos s Sveto Trojico. Lahko bi rekli, da je to molitev druženja – z osebami v nebesih. Če toliko bolj živo v molitev vključujem potrebe živih in rajnih ljudi, s katerimi živim ali sem živel, združujem nebeško družbo z zemeljsko družbo v skupnost večno živih. Torej Bog med ljudmi na zemlji in ljudje z Njim. Kaj drugega pa pravzaprav naš opustošeni svet zares potrebuje?

BOGOSLOVNO SEMENIŠČE
COLLEGIUM CAROLINUM

Virtuti & Musis – glasilo Marijine kongregacije slovenskih bogoslovcev in duhovnikov

Dolničarjeva 4, 1000 Ljubljana
marijina.kongregacija@gmail.com

Glavni urednik: Gašper Klančnik
Oblikovanje: Matej Vиноjčič in Janez Meden
Lektoriranje: Janko Potisek
Fotografija: Janez Meden

Tisk:

Kotis d.o.o.; info@kotis-tisk.si

Na naslovnici:

Slika Brezmadežne v kapeli semenišča

Nekateri izzivi okrožnice *Radost ljubezni*

— Vlado Bizjak, *spiritual* —

Sociološke raziskave o vrednotah med Evropejci in Slovenci tudi v sodobnem času kažejo, da je družina še vedno na visokem mestu, kar je za družboslovce veliko presenečenje. Ti so namreč pričakovali, da bo družina oslabela zaradi mnogih funkcij, ki jih sedaj namesto nje opravljajo razne družbene tvorbe. Družina je zelo pomembna celo za mlade, čeprav bi kdo pričakoval, da je imeti družino precej "nemladinska" vrednota. V sodobni evropski družini prevladujejo partnerska – namesto preteklih patriarhalnih razmerij. Družina tako postaja intimni prostor, kjer je vsem družinskim članom omogočeno čustveno izražanje in osebni razvoj.

VZGOJA (BODOČIH) PASTORALNIH DELAVCEV

Kljub tem pomirjujočim dejstvom si Cerkev ne zatiska oči pred vsemi izzivi, ki jih sodobni čas postavlja pred družino. To potrjuje dveletna škofovska sinoda o družini in spodbuda papeža Frančiška, ki jim je sledila. Slednja ugotavlja: »Posvečenim nosilcem služb navadno manjka ustrezna priprava, da bi znali ustrezno odgovoriti na najrazličnejše težave današnjih družin.« (AL 202) Zato naroča, naj imajo bogoslovci možnost vsestranskega šolanja glede tega, ne le teološkega, ampak interdisciplinarnega. Semeniška vzgoja mora omogočati tudi zorenje v smeri duševne uravnovešenosti, posebej še zato, ker so nekateri kandidati zaznamovani z izkušnjo lastne ranjene družine. Družine naj bodo po drugi strani vključene v vzgojno spremljanje kandidata skozi leta bogoslovja: »V tem smislu je za bogoslovca koristno kombinirati življenje v semenišču z življenjem v župniji. To mu omogoča, da ima več stika z dejanskim življenjem v družinah.« (AL 203) S tem ko semeniška vzgoja vključuje v pripravo na duhovništvo tudi laike, družine in ženske, pripomore, da bodoči duhovniški kandidat bolj ceni sodelovanje in dopolnjevanje različnih poklicev v Cerkvi.

MISIJONARSKO SPREOBURNJENJE

Nasploh pa papež pričakuje od Cerkve misijonarsko spreobrnjenje. Papež pri tem misli spreobrnjenje v smeri od zgolj dajanja navodil in razlaganja načel k odgovarjanju na konkretne potrebe in nujenju izkušnje, da zmore evangelij dati odgovor na najgloblja pričakovanja osebe in družine. Ni dovolj zgolj nekakšna splošna skrb za družino, ampak smo poklicani k vključevanju družin kot subjektov družinske pastore. Župnija, ki je sicer najpomembnejša pri družinski vzgoji, je namreč "družina družin", je velika skupnost, sestavljena iz malih občestev, družin, gibanj in cerkvenih združenj (AL 202).

Duhovno spremljanje družin je pri nas še precej neobdelano področje, vendar velik izziv za bodoče pastoralne delavce. Sodobni človek si vse bolj želi, da se mu osebno in globlje posvetimo. Žal se duhovniki dostikrat takšnim srečanjem izogibajo zaradi zgolj občutka ali pa zaradi dejanske nekompetentnosti. Z druge strani zakonci in družine v duhovniku ne vidijo nekoga, ki bi jim zmogel pomagati v njihovih osebnih in odnosnih duhovnih težavah. Navajeni so pač, da je duhovnik nekdo, ki zna deliti nauke in postavljati pogoje »kako bi moralo biti, kaj smemo in česa ne smemo«, ne pa nekdo, ki bi lahko bil v duhovno pomoč, tolažbo in spodbudo. Kot prehod do tega zaupanja in tudi sicer so lahko v veliko pomoč duhovne vaje ali obnove za zakonce, kjer se lahko med duhovnikom in pari zgradi globlje zaupanje.

Vključevanje nekaterih strokovnjakov s civilnega področja sicer pri nas ni nekaj novega, vendar je to dostikrat omejeno zgolj na kakšno srečanje priprave na zakon ali predavanje za starše veroučencev. Čeprav so premiki tudi na področju svetovanja, je konkretna pomoč posameznim zakonom in družinam najbrž pomemben izziv za pastoralno prihodnost, posebej zaradi

mnogih težav in krhkosti sodobnih družin (AL 204).

Priprava na zakon je pri nas že dobro utečena, papež Frančišek pa predlaga nekaj, kar je za nas v precejšnji meri novost: spremljanje v prvih letih življenja. Mnogo zakoncev po poroki izgine iz krščanskega občestva, zato bi morali biti pozorni na priložnosti, ob katerih se spet pojavijo. To seveda ni dovolj za vse. Najpomembnejše načelo, ki bi se ga mladoporočenci po papeževem mnenju morali zavedati, je dejstvo, da se zakon s poroko ne konča, ampak šele začne, in je to le začetek poti projekta, ki ga je treba graditi dan za dnem. Ob tej zavesti novoporočencev je pastoralno spremljanje lažje in rodovitnejše. Papež predlaga vključitev starejših izkušenejših zakoncev v spremljanje mladih parov. Ti so lahko v veliko pomoč s svojimi življenjskimi izkušnjami in vključevanjem v zakonsko pastoralo. Lahko jim tudi načrtno nudijo nekatere pripomočke, kot so praznovanja, razvedrilo z otroki, razna skupna duhovna doživetja. Župnije, gibanja in druge cerkvene ustanove lahko pomagajo tudi na različne druge načine: »Na primer s pomočjo zbiranja zakonskih parov iz soseščine ali po prijateljstvih, kratkimi duhovnimi obnovami, s predavanji strokovnjakov o čisto konkretnih težavah družinskega življenja, z zakonskimi svetovalnicami, z misijonarskimi delavci, ki so posebej pripravljeni za to, da se pogovarjajo z zakonci o njihovih težavah in željah, s posvetovalnicami za različne družinske težave (odvisnost, nezvestoba, nasilje v družini), s prostori za duhovno zbranost, z delavnicami za pomoč staršem s težavnimi otroki in s srečanji družin. Župnijsko tajništvo mora biti pripravljeno, da ljubeznivo sprejema družine v stiskah in skrbi zanje ali jih napoti k tistim, ki so jim sposobni pomagati. Tudi zakonske skupine predstavljajo pastoralno oporo, tako s pomočjo v času misijona, z molitvijo, izobraževanjem ali z vzajemno pomočjo.« (AL 229)

V ZAKLADU MARIJINEGA SRCA

Nekateri odlomki v dokumentu nam odkrivajo vlogo Device Marije in Svete Družine, ki so lahko navdih za razmišljanje in življenje sodobne družine.

Ob družini v svetopisemskem kontekstu premišljujemo o nazareški družini kot vzoru družin. Marija je vse žalostne in vesele trenutke družinskega življenja skupaj z možem Jožefom in sinom Jezusom hranila v svojem srcu in jih premišljevala (Lk 2,19.51). Tako smo lahko prepričani, da Marija kot mati Cerkve "v zakladu" (AL 30) svojega srca skrbno hrani tudi vse dogodke sodobnih družin. Marija je tako kot mati blizu vsaki družini v njenem realnem položaju, še posebej ženam in materam.

Nazareška družina ni živela izolirano ali vzvišeno, kot da je nekaj posebnega. Ravno zato so ljudje težko sprejeli Jezusovo mesijanstvo. Jezus se je gibal v širšem krogu sorodnikov. To je lahko spodbuda za sodobne krščanske družine, da se ne zapirajo v svoj krog ali se imajo za nekaj več ali manj.

Nenazadnje pa je prisrčen nagovor papeža nosečnicam, ki jih vabi, da bi ob Marijini hvalnici »Moja duša povečuje Gospoda« našle notranje veselje in moč, da bi kljub različnim dvomom, bojaznim, skrbem in nasprotovanju okolice svojega otroka sprejele z vedrim navdušenjem in bi to veselje Marijine hvalnice prenesle na svojega otroka: »Prihajajoči otrok zasluži tvoje veselje.« (AL 171)

To kratko razmišljanje še zdaleč ne povzema velikega bogastva posinodalne spodbude, ki jo vsem priporočam v branje, ampak izpostavi nekaj točk za premišljevanje o našem odnosu do družine in načinu, kako ji kot (bodoči) duhovniki služimo.

¹ <https://www.kapucini.si/vrednote-pri-mladih/>

»Za to, da dobro molimo, ni treba veliko besed.
Vemo, da je Bog v svetem tabernaklju;
odprimo mu svoje srce;
veselimo se njegove svete navzočnosti;
to je najboljša molitev.«
(Sv. Janez M. Vianney)

»Moje veselje se dviga k Bogu!«

— Aljaž Baša —

To so besede, ki si jih je izbrala redovnica kot geslo za svoje večne zaobljube. Hkrati so to besede, ki popolnoma ustrezajo njenemu redovniškemu poslanstvu. Kjer je ona, tam je veselje, tam je smeh, tam je petje, tam je dobra volja. Kako dobro in učinkovito zna izkoristiti svoje darove za službo bližnjemu! Njeno veselje se preko ljudi, ki jih srečuje in z njimi sodeluje, dviga k Bogu. Močno je zaznamovala življenje v Bogoslovnem semenišču. Se mogoče sprašujete, katera redovnica je to, ali ste že ugotovili za koga gre?

Ni duhovnika, ki je bil po letu 1980 v bogoslovju v Ljubljani, in ne bi vsaj kdaj slišal za sestro Božo, če že ni obiskoval njenih vaj vokalne tehnike. Letos ji namenjam članek v našem semeniškem glasilu. Zanimivo je, da ni, ko sem dobil prošnjo, naj nekaj napišem o sestri Boži, nihče vedel, da sestra Boža prav letos, nekaj dni pred izidom našega glasila, praznuje okrogli jubilej – 70 let.

Sestra Boža Čotar se je rodila 29. novembra leta 1946 v vasi Tabor pri Dornberku, tam je tudi obiskovala osnovno šolo. Leta 1964 je vstopila k Šolskim sestram de Notre Dame ter po noviciatu v gradu Struga pri Novem mestu 6. februarja leta 1973 opravila prve zaobljube, večne pa 23. julija leta 1978.

Srednjo glasbeno šolo je obiskovala na Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani, kjer jo je zaključila 15. septembra 1969. Istega leta se je vpisala na Akademijo za glasbo v Ljubljani, kjer je študirala na oddelku glasbene pedagogike in leta 1971 zaključila prvo stopnjo. Leta 1976 je nadaljevala študij na Akademiji za glasbo in 10. junija 1980 diplomirala pri profesorju Hubertu Bergantu. V letih 1980–83 se je izobraževala v tujini. Obiskovala je Repertoirekurs za orgle v Gradcu pri profesorju Ottu Brucknerju. V letih 1969–71 je na Teološki fakulteti opravila Katehetski tečaj. 24. septembra leta 2006 je prejela posebno priznanje za delovanje na glasbenem področju v Cerkvi na Slovenskem.

Med srednjo šolo je bila organistka v župniji Ljubljana – Rudnik in v župniji Ljubljana – Barje, od 1973–76 pa organistka v stolnici Marijinega vnebovzeta v Kopru. Od leta 1976, ko je prišla v Ljubljano, poučuje na Orglarskem tečaju; najprej je poučevala klavir, pozneje pa tudi orgle in vokalno tehniko.

Z letom 1980 je začela redno delovati tudi v bogoslovju. Najprej je poučevala vokalno tehniko bogoslovski oktet, pozneje je nekaj časa poučevala klavir, nato pa samo vokalno tehniko posameznikov, kar počne še danes.

Sestrinega veselja in njene dobrote se najprej vsi spominjamo iz prvega letnika. Pred praznikom Brezmadežne se vsi prvoletniki udeležujejo pevskih vaj, od oktobra pa vse do zadnjega torka pred Brezmadežno. Tam se začne plesti odnos s sestro Božo. Učimo se ubranega petja litanij Matere Božje. Sestra poskrbi, da vsako leto prvoletniki odpojejo litanije po pravem tonu.

Vsak torek prihajamo na vaje posamezno. Sestra pravi, da ji ni težko priti vsak torek v bogoslovje, je pa včasih naporno, saj se vsakih 15 minut prilagaja drugemu posamezniku; vsi pač nimamo popolnega posluha. Napor mine, ko vidi, da tudi tisti, ki nima posluha, zadene ton in da se vsak nauči vsaj "recto tono" zapeti glavne mašne dele. Sestra doda, da zanjo ni lepšega, ko je navzoča pri bogoslužju in se tam pojejo pesmi, pojejo mašni deli in se jih duhovnik trudi zapeti. V največje veselje pa ji je, ko se po več letih sreča s kakim duhovnikom, ki kot bogoslovec ni imel najboljšega posluha, ta pa ji navdušen pove, da sedaj z veseljem zapoje.

Sestra povzame, da so vsem dani darovi, ki jih moramo razvijati. Moramo jih usmeriti v Božjo čast. Tako, pravi, je tudi s petjem in tako počne tudi sama.

Sestri sem omenil, kako se vsi veseli pogovarjamo, ko pridemo z božično-novoletnih počitnic, da smo jo slišali na Radiu Ognjišče, ko nastopa v silvestrski oddaji na prehodu iz starega v novo leto. Oddaja traja od 21. ure do pol enih. Pravi, da je ves čas za orglami in tako zaključuje staro leto in začnjenja novo. Dodaja še, da se velikokrat prav takrat zave svojega talenta, ki ga mora še naprej razvijati in tako razveseljevati ljudi.

Naj zaključim z zahvalo in čestitko:

Draga sestra Boža! Ob Vašem častitljivem jubileju se Vam želimo bogoslovci in duhovniki zahvaliti za Vaš trud ter zgled veselja in predanosti v služenju Bogu in ljudem! Bog Vas živi!

Peš k Mariji

— Matic Lesjak —

Na eni izmed prvih sej letošnjega novoizvoljenega ožjega odbora MKSBD je bil na pobudo prefekta Gregorja Bregarja sprejet sklep, da bomo vsi bogoslovci poromali k Mariji na Brezje in vsaj del poti opravili peš. Tako smo na god sv. Janeza Pavla II., 22. oktobra, bogoslovci poromali k naši nebeški Materi v slovensko narodno Marijino svetišče. Vsaka pot in tako tudi vsako romanje ima poleg določenega cilja tudi nek določen namen. Naša skupna prošnja Mariji je bila predvsem za našo bogoslovsko skupnost, da nas med seboj bolj poveže ter pomaga oblikovati zavest, da nas je vse poklical isti Kristus in da vsi delamo za isto Božje kraljestvo. Manjša skupina sedmih bogoslovcev skupaj z novim študijskim prefektom Matjažem Celarcem je peš romala celo pot, neposredno iz bogoslovja do Brezij. Ti najbolj vztrajni smo se ob 4. uri zjutraj zbrali v semeniški kapeli, kjer smo v zgodnji jutranji molitvi in blagoslovu romarjev prosili varstva za naš sleherni korak. Okoli 4.30 zjutraj smo prestopili prag bogoslovnega semenišča in korak skozi center Ljubljane usmerili proti Gorenjski. Ves čas je na čelu te neformalne procesije romal križ, izdelan posebej za to priložnost. Na zadnji strani razpela smo nosili fotografijo svetnika dneva. Preprosto, a lepo razpelo je bilo za očitvidce, prve, mlade, smo srečali že na prvih korakih, ko so le-ti zaključevali z nočno zabavo, predvsem znamenje, da nismo samo športniki. Tudi sami smo se notranje trudili, da bi romali z Marijo in za Marijo, zato smo, ko smo zapustili Ljubljano in pot mimo Stanežič nadaljevali ob manj obljudeni cesti, pričeli z osebno premišljevalno molitvijo, zatem pa zmolili še en del rožnega venca. Zadnji del te Marijine molitve smo končali ravno v Mednem pri kapelici, posvečeni Mariji, kraljici miru, postavljeni na dvorišču doma prefekta MKSBD. Na balkonu nas je že pričakal njegov oče in nas takoj povabil, da smo skupaj z njim zmolili zdravamarijo. Nato smo bili približno ob 7. uri zjutraj mimo Medvod, kjer smo se na zajtrku ustavili pri mojem starem atu. Ta nas je sprejel z veseljem in odprtimi rokami. Zaradi prijetnega pogovora in toplega prostora je bilo kar težko zopet vstati in se podati na pot. V naslednjem kraju, v župniji Mavčiče, kjer

je bil rojen tudi škof Jenko, nas je z avtomobilom dohitel g. spiritual. Njegova naloga je bila, da je ves dan prijazno in potrpežljivo skrbel za našo varnost in pomoč, ko nas je z vozilom spremljal in nam na različne načine pomagal. Ljudje so bili med potjo zelo prijazni in so nam z veseljem in zanimanjem odzdravljali. Eden pa nas je na poti celo pričakal z domačim pecivom in sadjem.

V Kranju se je pot prve skupine združila z drugo, veliko večjo skupino bogoslovcev, ki so iz Ljubljane prišli z vlakom. Ta del romarjev je bil v gorenjski prestolnici pred nami, zato so nas skupaj z duhovnim pomočnikom počakali v župnijski cerkvi, nato pa smo se skupaj podali na pot. Romajoč po polju pred Naklim, smo po skupnem uvodu še v tišini vsak zase, a skupaj z Njim, obudili namen vsakega koraka v tem dnevu. Potem smo prepevali krščanske mladinske pesmi, ki so nas bodrile, razveseljevale in povezovale. V župnijski cerkvi sv. Petra v Naklem smo zmolili dnevno molitveno uro. Tam nas je lepo sprejel domači župnik Janez Zupanc, ki nas je nato v župnišču še pogostil. Ni bilo prvič, da je bil dobrotnik bogoslovja; pri njem, v nakelski župniji, smo namreč skozi leto deležni domačih pridelkov (dobrot). Naša pot se je nadaljevala proti Podbrezju, kjer zaradi stiske s časom nismo imeli predvidenega postanka pri Žalostni Materi Božji. Ob treh popoldne smo misli in dušo osredotočili na vstalega Jezusa ter zmolili rožni venec Božjega usmiljenja. Kljub predhodnim deževnim dnevom je bil dan presenetljivo lep, zato je bilo toliko lažje hoditi. Naš pogled je lahko v nižinah občudoval polja, pripravljena na zaslužen zimski počitek, nekoliko višje gozdove z jesensko obarvanimi krošnjami in tik pod nebom dobra dva tisoč metrska vršaca Kamniško-Savinjskih Alp – Kočno in Grintovec ter naprej od njiju trdno verigo Karavank z najponosnejšima vrhoma Stola in Storžiča. Vse te lepote slovenske domovine pa je objemalo neskončno nebo, ki nas je s svojo blago modrino ves čas spodbujalo k poosebljenju besed svetnika dneva, naj se že vendar enkrat za vselej »z vsem srcem, z vso dušo, z vsem mišljenjem in z vso močjo« (Mr 12,30) izročimo in posvetimo nebeški Materi ter skupaj s svetim

slovanskim papežem v nebo iz globine duše zakličemo: »Ves tvoj!«

Malo čez četrto nas je razveselil pogled na veličasten brezjanski zvonik. Najprej smo na trgu pred baziliko za fotografijo stopili ob spomenik svetega papeža in spontano začeli prepevati njemu tako ljubo pesem: »Dragi Jezus, si res mene poklical.« Še lepše je bilo končno znotraj bazilike poklekniti pred podobo Marije pomagaj in ji vsak zase kaj ljubkega zašepetati, ji prisluhniti ali pa jo samo gledati. V Marijini kapeli smo imeli sv. mašo, ki jo je vodil naš spiritual, somaševanju sta se pridružila tudi ravnatelj bogoslovja in študijski prefekt. Na začetku nas je pozdravil p. Viktor Papež, pri homiliji pa smo bili nagovorjeni, da k Mariji ne prihajamo več kot nedoletni otroci, saj smo se z

zahtevnim romanjem pokazali kot močni. A pred njo moramo biti še vedno ponižni kot spokorniki, zavedajoč se, da smo še vedno potrebni spreobrnjenja. Po zahvali po maši smo nedogovorjeno, drug za drugim, po kolenih sklenili romanje okrog oltarja. Vsekakor je bil to iz več razlogov za bogoslovje, drevesnico slovenskih škofij, zelo bogat dan. Sv. Janez Pavel II. in Marija, Mati našega poklica, sta nas zopet zblížala z Jezusom in pomagala slišati naš duhovni poklic. To ponovno slišanje našega skupnega imenovalca je med nas prineslo pristno veselje in novo gorečnost, da se skupaj najboljše pripravimo za pastirje, ki bomo Slovencem pomagali slišati in videti usmiljenega Boga. Marija pomagaj, prosí za nas!

Poletna duhovna obnova koprskih bogoslovcev

— Tilen Kocjančič —

Poletje je čas, ko se mnogi odpravijo na bolj ali manj zaslužen oddih, drugi odpotujejo v daljne kraje, tretji si vzamejo čas za stvari, ki jih radi počnejo, pa jim med letom ne znese, eni si vzamejo čas za počitek, spet drugi čas za razvedrilo. Poletni dnevi so "podarjeni čas" za različna opravila, za bogoslovca pa še toliko bolj priložnost in spodbuda, da se kaj novega nauči, pridobi še kakšno izkušnjo in nenazadnje, da okrepi svoj odnos z Gospodom. V duhu slednjega, pa tudi v želji, da bi okrepili svoje prijateljske vezi in bratsko povezanost, smo se koprski bogoslovci tudi letos zbrali na skupni duhovni obnovi in druženju.

Te niti ne tri dni smo – kakor je že v navadi – tudi letos preživel v Kopru, pod vodstvom koprskega stolnega župnika in našega duhovnega voditelja, dr. Primoža Krečiča. Zbrali smo se 17. avgusta pri skupni sv. maši v koprski stolnici ter večer nadaljevali v prijetnem in družabnem vzdušju. Če smo prvi dan začeli bolj družabno, smo naslednji dan, 18. avgusta, nadaljevali bolj umirjeno, saj je sledila duhovna obnova. Letošnja tema nam je spregovorila o ljubljenih grešnikih in odpuščanju.

Dopoldanska meditacija, ki je potekala ob znanem odlomku o grešnici, ki ji je bilo odpuščeno (Lk 7,36-50), nas je spodbudila k razmišljanju o usmiljenem odnosu, ki ga je imel Jezus do vsakega grešnika. Nagovorila nas je njena ponižna, čuteča in pogumna drža, da se je odpravila pred Jezusa in mu v tišini srca, s solzami in nežnostjo izkazala ljubezen in zaupanje. Ob tem smo se zamislili nad ravnanjem farizeja, ki se je imel za "pravičnika", nad njegovo hladnostjo, prezirom in posmehom ter ugotavljali, kaj pravzaprav je "greh pravičnega". Biti zgolj moralni opazovalec, kakršen je bil farizej Simon, pomeni torej počivati na lovorikah lažne samozadostnosti, samovšečnosti, ošabnosti in oholosti. Evangeljska podoba farizeja je v današnjem času podoba mlačnega kristjana, ki nima potrebe po spreobrnjenju zaradi prezira do vsega, kar ga obdaja. Jezus nas v nadaljevanju s priliko o upniku in dveh dolžnikih želi naučiti usmiljenja in hvaležnosti: biti usmiljen s strani upnika in biti še bolj hvaležen s strani dolžnika. Greh je ne priznati, da smo pred Bogom dolžniki, saj nam je veliko podarjeno. Prvi vzrok usmiljenja in odpuščanja je ljubezen, kajti kjer resnične ljubezni ni, nastopita poniževanje in podcenjevanje. Jezus nas uči drugačnega pogleda – on gleda človeka v prihodnosti; v to, kar še bo; tam, kjer se bo še uresničil.

Popoldanska meditacija je dopoldansko poglobila in dopolnila. Premišljevali smo o pomenu odpuščanja, ki ne pomeni težkega pozabiti, ampak zdraviti bolečo rano s tem, ko sprejememo opravičilo. Odpuščanje je torej "ozdravljen spomin", ki rane ne izbriše iz stvarnosti, ampak jo zaceli. Spoznavali smo, kako pomembno je sprejeti svojo rano, bolečino in ne bežati od trpljenja, ker se v njem skriva naše življenje. Velikokrat je potrebno odpustiti, še večkrat pa prositi odpuščanja. Ob bolečih dogodkih in trenutkih pa je potrebno o njih spregovoriti, kakor sta to storila Jezus in Peter po vstajenju. Nagovorila nas je misel, da je odpuščanje kakor novo stvarjenje, novo rojstvo ... Odpuščanje ni kazanje moralne vzvišenosti, ki bi se lahko sprevrgla v maščevanje, ampak je čas, potrpljenje, vztrajnost v odločitvi. Odpustiti pa nenazadnje pomeni biti usmiljen, pomeni gledati in videti v srce ...

Dopoldne in del popoldneva smo tako preživel v globokem premišljevanju in osebni molitvi. Drugi del popoldneva in večer pa smo spet preživel dejavneje, saj je v stolnici sledila slovesna sv. maša ob slovesu fatimske Marije romarice iz naše škofije. Ob 17. uri smo se zbrali v frančiškanskem samostanu, kjer se je zaključevala molitvena ura ob Marijinem kipu. Po molitveni uri, ki jo je v frančiškanski cerkvi sv. Ane sklenil p. Boris Markež, je

sledila procesija s petimi litanijami Matere Božje, ki jo je vodil stolni župnik Primož Krečič. Bogoslovci smo sodelovali s petjem in v procesiji po mestu skupno odšli proti stolnici. Sledil je sprejem kipa in molitvena ura, ki smo jo oblikovali prav mi. Nato smo sodelovali pri slovesni sv. maši, ki jo je vodil škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Pri sv. maši je škof molil posebno molitev in tako posvetil koprsko škofijo Jezusovemu in Marijinemu Srcu. Kip romarice iz Fatime smo po sv. maši pospremili na škofijsko dvorišče in se – še preden je odšla v celjsko škofijo – od nje poslovili. Sledila je večerja v koprskem stolnem župnišču.

Končno je prišel dan, ki smo ga vsi nestrpnost pričakovali. Pričeli smo ga že zgodaj zjutraj z molitvijo hvalnic in sv. mašo v škofijski kapeli skupaj z našim škofom, msgr. dr. Jurijem Bizjakom. Nato smo hitro pozajtrkovali in se odpravili proti Tržiču (Monfalconu), od koder smo z vlakom odšli proti Benetkam. Sledil je dopoldanski sprehod po mogočni Serenissimi, ki je – zgodovinsko, gospodarsko in kulturno – zelo zaznamovala naše škofijsko mesto. Ker si Primorci dan težko predstavljamo, ne da bi ga začeli z jutranjo kavo, smo si le-to privoščili na eni izmed manj prometnih beneških uličic in sicer na tradicionalen "italijanski način". V Italiji je namreč ob jutranji kavi nepogrešljiv

kakršenkoli prigrizek, bodisi piškot ali rogljič. Po prijetnem kramljanju ob jutranji kavi smo se odpravili proti glavnemu zadanemu cilju – *Gallerie dell'Accademia*.

Zakaj prav ta cilj? Za to nas je navdušila znamenita slikarska umetnina, ki že pol tisočletja visi v naši stolnici. Na njej je z malim Jezusom v naročju upodobljena Marija na prestolu, obdajajo pa jo svetniki. Nekdanjo oltarno sliko, ki velja za eno največjih umetnin v naši državi, je leta 1516 naslikal beneški slikar Vittore Carpaccio. Slednji je pustil pečat tudi po drugih krajih v Istri in Dalmaciji. Mojster beneške renesanse

z izjemno dodelano barvno tehniko je zadnja leta pred smrtjo ustvarjal v Kopru in mesto na kulturno-umetniškem področju dvignil iz provincialne na veliko višjo raven. Poleg že omenjene oltarne slike, ki so jo ob letošnjem mednarodnem simpoziju poimenovali *Sacra conversatio* (Sveti pogovor), sta v stolnici še dve njegovi pomembni deli: *Pokol nedolžnih otrok* in *Darovanje v templju*. Med drugo svetovno vojno so ta dela kot ena redkih, ko je italijanska fašistična oblast iz istrskih cerkva odnesla mnogo dragocenih umetnin, ostala doma. Temu je botrovala predvsem njihova velikost. Za izlet nas je med drugim spodbudilo tudi to dejstvo, da so mnoga naša umetniška dela še vedno v Italiji – zato smo se namreč podali v Benetke in se napotili v hram njene umetnosti.

V beneški galeriji in cerkvah smo poleg Carpaccievih umetnin občudovali še druga dela velikih mojstrov iz zlate dobe beneške renesanse. Med njimi zagotovo ne gre prezreti znamenitih imen, kot so Vivarini, Palma Starejši, Palma Mlajši, Bellini, Tiepolo, Tiziano, Veronese, Liberi, Tintoretto in drugi. Bili smo prijetno presenečeni, ko smo v galeriji zagledali sliko, ki se je navezovala na evangeljski odlomek, ob katerem smo premišljevali dan prej – o grešnici, ki ji je bilo odpuščeno. Sliki z naslovom *Convito in casa di Simone* (Gostija v Simonovi hiši) slikarja Bernarda Strozija smo tako namenili prav posebno pozornost in občudovanje. Ko smo končali z ogledom, smo se ustavili v eni izmed manjših gostiln, saj je bil že skrajni čas za kosilo. Sprehodili smo se po ozkih mestnih uličicah, mnogih mostovih, manjših in večjih trgih ter počasi zapuščali mesto, ki je nekdanj slovelo daleč naokrog. Veseli, duhovno obogateni in bratsko povezani smo sklenili našo duhovno obnovo in skupno druženje v želji, da bi se tudi prihodnje leto ponovno zbrali in se duhovno, kulturno ter človeško obogatili.

Novi obrazi

Klemen Gartner

Župnija Sveti Križ nad Mariborom
Nadškofija Maribor

Predstavitel pričenjam kot se spodobi; rodil sem se 16. septembra 1997 v Mariboru. V primeru, da bi me predstavljal kdo, ki me pozna, bi najverjetneje pričel takole: »On je pa res posebno bitje. Živi v kraju, ki je od Maribora oddaljen 15 minut vožnje, a se ima za meščana; njegova ljubeča starša mu omogočata, da ima občutek samostojnosti; mlajša sestra ga v marsičem dohiteva in prehiteva (v višini, recimo); v domači župniji je poznan kot tisti, ki živi v zakristiji; med prijatelji velja za "nekaj" majhnega, glasnega in prisotnega pri vsaki "pasji procesiji"; s svojimi 48 kilogrami rad daje nasvete o zdravem načinu življenja; v ekipnih športih je zelo koristen – za nasprotno ekipo seveda ...«

V svojem bistvu sem najprej srečen in vesel kristjan. Gospod me vabi k služenju Njemu in soljudem v duhovništvu. Ob besedah, kot so Božje vabilo, klic, ljudje pogosto pomislijo, da se ta zgodi z nadnaravnimi znamenji in vsakovrstnimi spektakularnimi dogodki. Gospod gleda na posameznika in vsakogar povabi na svojstven način. Mene je vabil in me vabi tiho kot plamenček v osebnih globinah. V odnosu z Bogom vse od otroških let čutim, po molitvi in sodelovanju pri bogoslužju, domačnost in sproščenost. Bog se me je dotaknil tudi po soljudeh, najprej po predanih starših, po skupnosti animatorjev in Kolpingove mladine v domači župniji ter po sošolcih v srednji šoli na Škofijski gimnaziji Antona M. Slomška. Gospod mi posebej govori tudi z zgledi duhovnikov in redovnic.

Odločil sem se, da stopim na pot ljubezni, služenja, oznanjevanja in zaupanja, ki pa utegne biti ozka in vijugasta, zato vas prosim za molitveno podporo in se potapljam v Boga. Sv. Janez Pavel II. namreč pravi: *»Bog daje človeku pomoč, da izpolni, kar mu nalaga, četudi se zdi, da je neizvedljivo. V tem je skrivnost vsakega Božjega klica.«*

Tadej Hrastnik

Župnija Velenje – sveti Martin
Škofija Celje

Hvaležen Bogu in bližnjim za vsa čudovita in prijetna doživetja v svojem življenju ter s pozitivnim mišljenjem v srcu, sem se z letošnjim študijskim letom preselil v Bogoslovno semenišče v Ljubljano, kjer bo, če bo On tako

želel, moj dom nadaljnjih šest let. Mogoče se komu zdi nenavadno, a se mi zdi, da je v zadnjem času že skoraj ustaljena praksa, da se po končanem študiju ponovno vpišeš na drugo fakulteto. Tudi v mojem primeru je bilo tako. Letos sem dopolnil 25 let in z diplomo v žepu spet grejem študijske klopi. Tokrat na Teološki fakulteti v Ljubljani. Odločitev vsekakor ni bila enostavna.

Že dalj časa je bila v meni majhna želja po duhovniškem poklicu, ki sem jo na različne načine v sebi prikrival in si govoril, da je to le želja; za njeno uresničitev pa bi moral skoraj dobiti potrdilo od Boga. Ampak On že poskrbi za to, da lahko zadovoljstvo postane odločitev. Veselje do duhovniškega poklica sem dobil preko liturgije, ki je zame tudi najlepši in najpomembnejši del tega poklica. Veliko so k temu pripomogli duhovniki v domačem okolju, družina in pokojni stric, ki je nazadnje služboval kot kaplan v Šoštanju. Predvsem si želim ljudem približati Boga in jih preko dobrih in enostavnih stvari pripeljati do Njega. Zavedam se, da časi temu niso preveč naklonjeni in bo za uresničitev napisanega potrebnega veliko truda.

Imam že nekaj delovnih izkušenj z ljudmi, saj sem v šolskem centru v domačem kraju sodeloval pri projektu učenja računalništva za odrasle, nazadnje pa sem bil zaposlen pri enem od slovenskih operaterjev mobilne telefonije, kjer sem videl, slišal in začutil marsikaj dobrega in manj dobrega s strani uporabnikov oziroma strank. Vsekakor je bila to zame izjemna izkušnja, kjer sem začutil tudi tisti zadnji namig Boga, kam naj se v življenju usmerim.

Besede izkušenega domačega duhovnika, da je ta poklic težek, ampak čudovit, če ne najlepši, mi dajejo moč in pogum na nadaljnji poti z Bogom. Vsakdo, ki misli, da je v življenju našel svojo edino in pravo pot in s tem poklicanost, se mora zavedati, da je lahko jutri že drugače. Zato človek v življenju ne sme zaspati, vedno mora iskati smisel in v tistem, kar počne, najti mir, veselje in Boga.

Tadej Pagon

Župnija svete Marije Goretti, Tržič-Bistrica
Nadškofija Ljubljana

Star sem 22 let in prihajam iz mlade župnije sv. Marije Goretti, Tržič-Bistrica. Že kot otrok sem mogel izkusiti Božjo bližino in milost na različnih družinskih romanjih, kot na primer na Brezje, Trsat, sv. Višarje ... V družini sem bil venomer vzgajan v krščanskem duhu, kar sem mogel izkusiti tudi po ravnanju svojih staršev in starih staršev.

Po birmi sem še rad obiskoval nedeljsko mašo, vendar mi je Bog posebej pokazal svojo bližino in naklonjenost v poznem srednješolskem času ob življenjski preizkušnji. Mogel sem okušati moč molitve in zakramenta sprave. Po koncu srednje šole živilstva in prehrane v Naklem sem vpisal študij enake smeri. Tekom študija sem vse bolj odkrival in se spraševal, ali me Bog kliče na svojo žetev, a si tega dejansko nisem hotel priznati. V zadnjem letniku sem na različnih romanjih (na romanju po poteh življenja farne zavetnice, sv. Marije Goretti, Taizejskem srečanju mladih v Valencii, svetovnem srečanju mladih v Krakovu), župnijskih dejavnostih kot animator na oratoriju in birmanskih duhovnih vajah; ob spoznavanju življenja sv. Marije Goretti prepoznaval Božjo bližino.

Vseskozi mi je Bog naklanjal milosti, da sem mogel vse te zadolžitve prav vršiti. Spoznal sem, da Bog vedno pošilja milosti takrat, ko jih potrebujemo, in je strah nepotreben. Tako sem vendarle dopustil Božji bližini, da se me dotakne, in tako stopil na pot spoznavanja Gospodovega vabila, njegove volje, in morem reči: »Govori Gospod, tvoj hlapec posluša.«

Janez Pavel Šuštar

Župnija Homec
Nadškofija Ljubljana

Prihajam iz Preserij pri Radomljah iz župnije Homec. Rodil sem se 21. oktobra 1997, na predvečer štirinajst let kasneje določenega godu svojega zavetnika, sv. Janeza Pavla II. Sem sedmi otrok v družini. Imam šest starejših in eno mlajšo sestro. Osnovno šolo sem obiskoval v domačem kraju. V tem času sem končal glasbeno šolo v Domžalah, kjer sem se učil igranja violončela. V Domžalah sem obiskoval in uspešno zaključil tudi gimnazijo.

Misel na duhovniški poklic je v meni rasla že od otroštva, saj sem doma večkrat "maševal", rad obiskoval sveto mašo in vse od prvega svetega obhajila redno ministriral tudi pri delavniških svetih mašah. V svojem stricu in domačem župniku sem imel močan zgled tega, kakšen naj bi bil dober duhovnik. Misel na duhovništvo je bila v meni vztrajno prisotna in močna, tako da je celo preglasila željo, da bi študiral kemijo, ki me je vseskozi zelo zanimala.

Dokončno odločitev za vstop v semenišče sem sprejel na enih izmed duhovnih vaj v Assisiju z brati kapucini. Tam me je posebno nagovorila kateheza brata Jakoba o poklicanosti. Te močne izkušnje, da ima Bog za vsakega izmed nas določen načrt, ne bom pozabil. Moj poklic pa se je utrjeval tudi s tem, ko sem spoznaval različne župnije v naši nadškofiji, saj sem pomagal stricu na slovesnostih sv. birme.

Florjan Ungar

Nadžupnija svetega Jurija, Slovenske Konjice
Nadškofija Maribor

Rodil sem se v petčlanski družini. V družini smo trije bratje ter oba starša. Sem najstarejši sin.

Mnogokrat sem se spraševal, kaj bi želel postati po poklicu. Čutil sem, da bi rad postal duhovnik, ker služi ljudem predvsem pa Bogu. Kmalu po prejemu zakramenta svete birme je ta notranji glas postajal močnejši. V srednji šoli sem večkrat doživljal preizkušnje, ki sem jih s težavo premagoval. Ob vsakdanji molitvi sem se poglobil v molitev ter razmišljanje in se po končani molitvi počutil potolaženega. Sčasoma sem se začel spraševati, kaj Gospod pričakuje od mene. Lani sem ob novi maši Marjana Rističa močno začutil, da želim postati duhovnik. Od tistega trenutka sem se redno spraševal, kaj Bog pričakuje od mene in molil za razjasnitev. Dokončno odločitev, da bom vstopil v bogoslovje, sem sprejel lani jeseni.

Kljub številnim vprašanjem sem prepričan, da je pot v duhovništvo prava. Sedaj sem v bogoslovju in prvi vtisi so zelo dobri; upam, da tako tudi ostane. Vem pa, da se podobno kot v "zunanjem življenju", tudi tukaj ustvarjajo različne preizkušnje in upam, da bom ta križ preizkušenj z veseljem sprejel in ga nosil za Gospodom.

»Korak za korakom vztrajaj. Bodi dober duhovnik.«

— Pogovarjal se je Boštjan Dolinšek —

Ker se vsaka skupnost gradi na medsebojnem poznavanju, se mi zdi na mestu, da bolje spoznamo gospoda Matjaža Celarca, ki je z letošnjim akademskim letom prevzel vlogo (novega) študijskega prefekta v ljubljanskem bogoslovju. Ob skodelici toplega čaja sva poklepetala o njegovi poklicanosti, študiju in delu, s katerim je pred kratkim nastopil.

Naj za izhodišče vzamem Vaše novomašno geslo »Jezus je Gospod« (1Kor 12,3). Kako bi opisali svojo odločitev za duhovniški poklic? Kdaj ste sami pri sebi resnično spoznali, da je Jezus Gospod, da je tisti, ki mu je vredno slediti in se vsemu odpovedati?

Duhovniški poklic je milostni dar in obenem tudi odločitev. Je pa res, da ima Gospod pri izbiri svojih "orodij" veliko domišljije in potrpljenja. Sprejema nas takšne, kot smo in tam, kjer smo, zato vsakega nagovarja na njemu primeren čas in način. Mene je v svet duhovnega uvajala predvsem moja mami. Iz sveta otroške domišljije, ko so mi bili blizu angelčki, sem razvil zaupljiv otroški odnos do Marije in lahko rečem, da me je ona pripeljala k Jezusu. Na začetku sem Jezusa doživljal kot prijatelja. Pristen odnos z Jezusom pa se je v meni razvijal predvsem v srednji šoli preko molitve, ki je bila moja vsakodnevna spremljevalka od malih nog, ter predvsem rednega obiska svete maše. Vpisal sem se na Škofijsko gimnazijo v Šentvid, vendar ne z namenom, da bi postal duhovnik, saj sem imel takrat bistveno drugačne ideje, kaj početi kasneje v življenju. Šele v zadnjem letniku gimnazije, ko sem bil pred odločitvijo, kaj in kako, sem Jezusa res doživel kot Gospoda do te mere, da mu je vredno služiti. Prvi korak v smeri služenja in nenazadnje duhovništva je bil zaznamovan s tem, da sem poleg petja v župnijskem pevskem zboru v tistem letu začel tudi ministrirati. Lahko rečem, da so bila leta

bogoslovja zelo pomembna, da sem se zavestno odločil, da sprejemem Božji klic in ga ponotranjim. V pripravi na sveto leto 2000 sem se udeležil duhovnih vaj, na katerih smo motrili lik usmiljenega Očeta. To mi je pomagalo, da je zrasel moj odnos do Očeta. V zadnjem obdobju, ko me je študij privedel k motrenju Apostolskih del, pa je bil Sveti Duh tisti, ki me je še posebej nagovarjal. In tu se res kaže, da Bog uporablja veliko domišljije in prihaja naproti tako, kot ga človek v določenem obdobju najlažje sprejema. Novomašno geslo iz pisma Korinčanom sem izbral prav zato, ker je tu prisotna celotna Sveta Trojica in Njen odsev v Cerkvi. To geslo je v meni raslo od malega. In hvaležen sem ljudem, ki so mi ga pomagali odkrivati, da lahko tudi danes kličem »Jezus je Gospod!«

Kakšni so vaši spomini na sicer kratko bivanje v ljubljanskem semenišču?

Lepi. Lepi zaradi dogodkov na osebni in skupni ravni. Na osebni zato, ker so bila to leta zavestne odločitve, da s celim srcem odgovorim na klic in sledim Gospodu. Naša semeniška kapela mi je bila zelo blizu. Večna lučka ter križani ob tabernaklju sta bila prostor mojega srečevanja z Gospodom. In tam sem preživel kar nekaj časa, ker ni bilo vedno lahko. Na skupni ravni pa sem najprej začutil različnost. Prišel sem z nekim idealom, pred menoj pa se je razgrnila realnost. Z realnostjo imam v mislih, da smo poklicani kot ljudje, z vsem, kar smo in kar imamo.

Po dveh letih v ljubljanskem semenišču ste odšli na študij teologije v Rim. Tam ste skupaj preživeli kar 13 let. Kako ste doživljali življenje v Rimu? Se je bilo po dvoletnem "kaplanskem premoru" v Grosupljem težko vrniti v Rim in celo presedlati z dogmatike na Sveto pismo?

Da, po dveh letih v Ljubljani sem odšel v Rim na triletni študij teologije. Po pastoralnem letu, ko je v meni tlela želja, da bi šel v Rim študirat glasbo, mi je tedanji nadškof Rode modro svetoval, naj se posvetim teološkemu študiju. Pred menoj je bila odločitev, kako naprej. Zanimali pa sta me dve smeri. Tako Sveto pismo kot dogmatika. No, takrat sem presodil, da mi bo dogmatika bolj pisana na kožo.

Tako sem zaključil magisterij iz dogmatike in bil posvečen v duhovnika. Zatem sem bil dve leti kaplan v župniji Grosuplje. Nekako je bilo predvideno, da se po tem obdobju vrnem v Rim, da bi nadaljeval oz. zaključil študij z doktoratom. A zgodba ni bila tako premočrtna. Začel sem študij Svetega pisma, ki ni pomenil zgolj nadaljevanja in vrnitve v Rim, pač pa popolnoma nov segment v mojem življenju; če pomislim le na učenje svetopisemskih jezikov. Vrnitev v Rim po dveh kaplanskih letih v Sloveniji je bila po svoje težka zaradi novega okolja in novih ljudi, obenem pa sem res pogrešal življenje na župniji. Po magisteriju na Biblikumu sva se z nadškofom odločila, da bom doktorat delal iz svetopisemske teologije na Gregoriani in tako skušal postaviti most med Svetim pismom in teologijo. Lahko rečem, da sem v Rimu preživel zelo naporno, a hkrati zelo lepo obdobje svojega življenja. Prvih 5 let sem preživel v Germaniku, ostalih 8 pa v Sloveniku. Bil sem dvakrat v Rimu in si pridobil izkušnjo dveh različnih zavodov. Prvi mi je dal neko širšo evropsko izkušnjo z nemškim ozadjem, drugi, v katerem sem opravljal tudi vlogo vicerektorja, ima, razumljivo, slovensko ozadje, pa mi je odstrl tudi dimenzijo vesoljne Cerkve. Če povzamem, je Rim zapisan v moje srce z zelo lepimi spomini.

Niti študija v Rimu še niste zares končali, pa ste že pričeli z novo, pomembno funkcijo v Ljubljani. Kako se je vrniti v novi vlogi?

Lahko rečem, da sem že sanjal o času, ko bom končno zaključil doktorat in se vrnil domov. Čas ter nova vloga v semenišču pa sta me presenetila. Kar zadeva vlogo vzgojitelja oz. študijskega prefekta sem prvi tak namig dobil pred duhovnimi vajami v postnem času. Priznam, da so bile zelo pestre duhovne vaje, ko je prišlo na plano polno dvomov in hkrati veselje nad novim izzivom. Polno dvomov, ker se mi to zdi zelo odgovorna služba in se take odgovornosti nisem nadejal. V bogoslovju se namreč vzgajajo novi duhovniki, ki bodo oblikovalci naše Cerkve na Slovenskem. Tega sem se res ustrašil in se obenem čudil dejstvu, da so predstojniki razmišljali o tem, da mi zaupajo to vlogo. Res je, da sem veliko študiral, a ko se človek bolj posveti enemu področju, izgubiš nekaj širine oz. druge spektre znanja. Spraševal sem se, kako bom vsem tem fantom spodbuda in odgovor na vsa njihova vprašanja. Tolažil pa me je spomin na srečanje z bogoslovci, ki smo jih povabili v Rim, da bi pomagali oblikovati bogoslužje ob praznovanju praznika svetih bratov Cirila in Metoda. To srečanje me je pomladilo. Zdelo se mi je, da sem ponovno kaplan in imam pred seboj mladince. Spoznal sem, da morda nimam odgovorov na vsa vprašanja, toda bolj kot vsi odgovori je dragoceno to, da imaš nekoga, ki s teboj išče pot odgovorov. Ta lep spomin je pripomogel, da sem na koncu duhovnih vaj sprejel odločitev ter svojim predstojnikom podal svoj prvi pritrdilen odgovor.

Sposodil si bom besede svetega Pavla, ki pravi: »Vztrajno tecimo v tekmi, ki nas čaka.« (Heb 12,1) Lahko bi rekel, da Vas ta stavek najboljše opiše, saj so v njem združene tri ključne komponente, ki sestavljajo Vaše življenje: Sveto pismo, šport in vztrajnost. Stavek je svetopisemski in spominja na študij, ki ga zaključujete. Apostol Pavel življenje primerja s tekom, ki zaznamuje tudi Vaš vsakdan. Kot pomembna vrlina je omenjena vztrajnost, ki pa je pri Vas prav na nobenem področju ne primanjkuje. Kako sami vidite svoje življenje pod vidikom teh treh komponent?

Ta svetopisemska podoba se mi zdi dragocena, ker pokaže življenje takšno, kot je. Napolnjeno je s "tekaško" preizkušnjo ter obenem okronano tudi z "vencem veselja". K Svetemu pismu naj rečem, da je res nekaj dragocenega. Zelo zgodaj sem začel brati Sveto pismo v slikah, pozno pa sem posegel po "pravem" Svetem pismu. Vedno znova pa me je nagovarjalo. Dragoceni so mi bili trenutki v semenišču, ko smo imeli pred mašo osebno meditacijo, ki je bila za mnoge zelo "meditativna", meni pa je pomagala, da sem res vzljubil Sveto pismo. K temu sta veliko prispevala tudi profesor Maksimilijan Matjaž ter tedanji spiritual v semenišču, sedaj škof,

Jurij Bizjak. Torej Sveto pismo me je spremljalo študijsko, še bolj pa so pomembni trenutki, ko beseda postane molitev in pogovor z Besedo. Teh trenutkov je bilo veliko in upam, da jih bo vedno dovolj. Druga komponenta, ki si jo omenil, šport, mi je tudi blizu. Če pomislim, me je tek spremljal od malih nog, obenem pa sem zelo rad kolesaril in igral tenis. Zgodaj se je pojavila želja, da bi pretekel maraton in letos se je, prvič in vsaj v polovični meri, tudi izpolnila. Odnos do športa poimenujem kot modrost: zdrav duh v zdravem telesu, žal pa duhovniki na to preveč pozabljamo. Kar pa zadeva vztrajnost lahko rečem, da načeloma drži: ko neko nalogo začnem, jo želim tudi pripeljati do konca. Seveda so tudi primeri, ko že v izhodišču vidim, da to ne bo šlo; takrat raje zadevo zaključim, še preden jo zares začnem. Vztrajnosti so me učili starši, študij, romanje v Santiago de Compostela in tek oz. čisto preprosto pot pod noge, ko si zadaš nek cilj, do katerega hočeš priti. Pot k cilju ti nakloni čas za meditiranje in notranjo rast. Nekaj vztrajnosti si z leti pridobiš, nekaj pa jo prineseš s seboj iz družine. Med drugim mi je moj oče v času semenišča večkrat rekel: »Korak za korakom, vztrajaj! Bodi dober duhovnik!«

Ste študijski prefekt in zato je več kot na mestu vprašanje, kakšen je vaš odnos do študija? Se Vam je kdaj pojavila dilema, da je čas, ki ste ga preživeli za knjigami – in ga ni bilo malo – nekoristno porabljen?

Ja, dileme so del tega "študijskega špasa". Pravzaprav je notranji dvom: »Kaj delam tukaj?« prešinjal vsa obdobja "študijske" hoje z Jezusom. Najtežje mi je bilo v času študija Svetega pisma, saj je to zahtevalo veliko časa in življenjske energije. Ob vprašanju, kje vidim smisel vsega tega, se mi vedno znova ponavlja odgovor profesorice teologije, ki je rekla, da ima vsako pastoralno delovanje v ozadju miselno osnovo in je zato zelo pomembno, da premisliš, kaj to delovanje vodi. Obenem pa se spominjam nekaterih profesorjev, ki so žareli za nas študente: kot profesorji, kot duhovniki in kot srčni ljudje. V tem vidim tudi smisel vsega tega študija in nenazadnje podajanje vere novim rodovom.

Spoznavamo Vas kot zelo energičnega človeka, ki mu nikoli ne zmanjka idej. Od kje črpate moč za svoje delo; kako "napolnite baterije"?

Rekel bi, da sta res dve plati človeka: duhovna in telesna. Pri tej duhovni plati se lahko pridružim sveti Tereziji iz Kalkute, ki je na to vprašanje odgovorila, da je vir moči pri Jezusu. Počutim se kot krhka posoda, ki jo lahko napolni in uporabi le Gospod. In velikokrat se je izkazalo, da ko svoji akciji nisem dal mere, enostavno ni šlo. Brez "priklopa na Jezusa" pač ne gre! Lahko rečem, da poleg "akcije" v sebi nosim "meditativno" dimenzijo, in zdi se mi, da ravno pri teku lahko obe povežem ter hranim dušo in telo.

Kaj bi nam, bogoslovcem, položili na srce v času formacije?

Nalogo prefekta sem sprejel z veseljem in sem res tukaj za bogoslovce. Po drugi strani pa lahko rečem, da se še iščem, da ugotavljam, kje je moja vloga tu in koliko sebe dati kam. Vesel sem, da je bogoslovje sedaj zastavljeno tako, da imaš možnost pridobiti izkušnje iz raznih področij življenja. Bogoslovje je čas rasti in vzgoje. Najpomembnejša pa se mi zdi vzgoja srca. S tem mislim vzgojo za odnos z Jezusom in z bližnjimi. Za popotnico bi rekel, da ste prejeli dragocen biser, namreč duhovni poklic. Ta biser raste, če imate resnično radi Jezusa in njegovo Cerkev. V tej ljubezni greš lahko naprej kamorkoli, tako kot pravi Jonova balada, tudi s prekooceanko »v Kongo, Litvo ali na Japonsko«.

Gospod prefekt, zahvaljujem se Vam za odgovore in čas, ki ste si ga vzeli. Želim Vam obilo Božjega blagoslova in Marijinega varstva na poti, ki ste jo začeli.

Kaj imata skupnega somaševanje in Akvinski?

— Primož Meglič —

Papež Pavel VI. je 4. decembra leta 1963 slovesno razglasil prvi sad koncila – *Konstitucijo o svetem bogoslužju*. Med celotnim bogastvom, ki ga prinaša ta konstitucija, sta tudi dva člena (57 in 58), ki govorita o somaševanju. Cerkveni zbor poudari, da somaševanje izraža edinost duhovništva in da se je obred kot tak ohranil vse do koncila, tako na Vzhodu kot na Zahodu. Nadalje je zapisan sklep koncila, da razširi dovoljenje za somaševanje (B 57).

Da je prišlo do teh členov v taki obliki kot sta, je bilo potrebno nemalo razprav in podajanje mnenj. Vladimir Mercép v svoji knjigi *Povijest i teologija euharistijske koncelebracije* podrobneje opisuje argumente v prid in proti somaševanju. Maronitski nadškof Khoury je izrazil dva pomembnejša argumenta za razširitev somaševanja: njegova uporaba v vzhodnih Cerkvah

in ker za tem stoji celo avtoriteta svetega Tomaža Akvinskega (Mercép 1987, 133). In tako pridemo do slavnega teologa, ki ga je izpostavilo kar nekaj škofov.

Tomaž Akvinski je v tretji knjigi svoje *Summe Theologiae* med drugim obravnaval tudi vprašanje somaševanja. 82. vprašanje se nanaša na služabnike zakramenta evharistije in drugi člen tega vprašanja na somaševanje. Akvinski se vpraša: »Ali več duhovnikov lahko posveti eno in isto hostijo?« Tomaž nadalje uporabi sholastično metodo in zapiše tri argumente proti, ki jih kasneje ovrže. Navedel bom glavne poudarke, ki jih zapiše.

»Evharistija je zakrament cerkvene edinosti, ki se kaže v tem, da mnogi postajajo eno v Kristusu.« (Akvinski, 3344) Akvinski poudari vidik enosti in združevalni element evharistije. Vemo, da je Jezus v svoji velikoduhovniški

molitvi prosil ravno to »da bi bili eno« (Jn 17,21). Enost v Kristusu in delovanje v njegovem imenu pa je tudi glavni razlog Tomaža Akvinskega, da lahko eno hostijo posveti več duhovnikov. Zapiše: »Če bi duhovnik deloval iz lastne moči, bi bili ostali mašniki odveč, saj bi bil zadosten eden. Ker pa duhovnik ne posvečuje iz lastne moči, temveč v Kristusovem imenu (in persona Christi) in ker so mnogi eno v Kristusu (Gal 3,28), posledično ni pomembno, ali je ta zakrament posvečen od enega ali od več mašnikov, razen to, da se spoštuje obred Cerkve.« (Akvinski, 3344) Glavni razlog, ki govori v prid somaševanju je torej ta, da duhovnik ne deluje iz lastne moči, iz sebe, temveč deluje v moči Kristusa, v Kristusovi osebi. Tako ni pomembno, koliko duhovnikov posvečuje, saj vsi delujejo in persona Christi in so s tem eno v Kristusu. Kljub vsemu pa ne smemo spregledati obreda Cerkve, ki ga je treba spoštovati in se ga držati. Dodaja še, da pri somaševanju ne gre za večkratno posvetitev in se sklicuje na papeža Inocenca III., ki je dejal, da mora biti namen vseh usmerjen v istem

trenutku posvetitve.

Veliki teolog govori pozitivno o somaševanju in ga podpira. Res je, da za časa Akvinskega somaševanje ni bilo razširjeno v taki meri, kot je sedaj, ampak je bilo v navadi le za mašniško in škofovsko posvečenje. Vseeno pa je bilo dovolj pomembno, da ga je vključil v svoj opus. Ravno zaradi svoje avtoritete in zaradi obravnavanja vprašanja somaševanja, je bilo učenje Tomaža Akvinskega eden pomembnejših argumentov II. vatikanskega koncila, zakaj razširiti somaševanje, ki je tako lep izraz edinosti duhovništva.

Reference:

Akvinski, Tomaž. Summa Theologica.

<http://www.basilica.org/pages/ebooks/St.%20Thomas%20Aquinas-Summa%20Theologica.pdf> (pridobljeno 18. novembra 2016)

Merčep, Vladimir. 1987. *Povijest i teologija euharistijske koncelebracije*. Vrelo života: Sarajevo.

Konstitucija o svetem bogoslužju. 2014. *Koncilski odloki*. Ljubljana: Družina.

Lepota bo rešila svet

— Anže Cunk —

Znameniti ruski pisatelj Fjodor Mihajlovič Dostojevski je v svojem romanu *Z naslovom Idiot* zapisal, da bo Lepota rešila svet.

»A večinoma pozabimo omeniti, da Dostojevski z odrešujočo lepoto misli Kristusa. Njega se moramo naučiti videti. Če ga ne poznamo samo iz besed, ampak nas je zadela puščica njegove protislovne lepote, tedaj ga zares spoznamo in ne vemo o njem samo iz druge roke. Tedaj smo srečali lepoto resnice, odrešujoče resnice. Nič nas ne more bolj privedi v stik z lepoto Kristusa samega kakor svet lepote, ki ga je ustvarila vera, in sijaj na obličju svetnikov, po katerem je viden Kristusov sijaj.« (Ratzinger 2014, 40) Ker pa je človek Božja stvaritev in ker sklepamo, da je Bog lepota, potem človek, ki nosi Božjo podobo, vedno stremi k tej Lepoti.

Lepota v bogoslužju Cerkve

Vsi vidiki lepega se čudovito srečujejo v bogoslužju Cerkve, kjer se posameznik v občestvu sreča s Kristusom, ki je v največji bolečini, na križu, postal najbolj "lep za nas". Papež Benedikt XVI. v tej luči razlaga tudi Ps 45 in pravi: »Psalm Kristusa prepozna kot najlepšega med ljudmi; milina, ki je razlita na njegovih ustnicah, kaže na notranjo lepoto njegove besede, na veličastvo njegovega oznanila. Ne povečujemo samo zunanje lepote Odrešenikovega lika; v njem se namreč razodeva lepota Resnice, lepota Boga samega, ki nas prevzame.« (Štrukelj 2015, 183)

Vse to pa se kaže v "plemeniti lepoti" bogoslužja, predvsem s spoštljivim obhajanjem. Spoštljivo obhajanje, to je umetnost obhajanja, izhaja »iz zveste pokorščine liturgičnim pravilom v celoti, kajti ravno ta način obhajanja je skozi dve tisočletji zagotavljal versko življenje vernikom, ki so poklicani živeti to slavo kot Božje ljudstvo, kraljevo duhovništvo in svet narod (prim. 1 Pt 2,4-5.9).« (Benedikt XVI. 2007, 42)

Umetnost obhajanja (ars celebrandi) je v vsaki liturgiji izjemnega pomena, saj zajema spekter vsega, kar se pri bogoslužju dogaja in vpliva na samo izvajanje bogoslužja (tako od ureditve in okrasitve prostora, poenotenih liturgičnih kretanj in drž, cerkvene umetnosti, umetnosti petja in zvoka instrumentov, liturgičnih oblačil itd.). Vzvišen pomen skrivnosti vere Cerkve v evharistično skrivnost se kaže v celi vrsti zunanjih oblik, da bi »obudila spomin in poudarila veličino dogodka, ki ga obhaja« (Janez Pavel II. 2003, 53). »Tako je bilo na primer z arhitekturo, ki je, brž ko so to dovoljevale zgodovinske razmere, doživela prehod od začetnih evharističnih krajev, ki so bili v domovih (domus) krščanskih družin, do sijajnih bazilik prvih stoletij, mogočnih katedral srednjega veka, vse do velikih ali majhnih cerkva, postopoma posejanih po deželah, ki jih je doseglo krščanstvo. Oblike oltarjev in tabernakljev so se razvijale dalje v liturgičnih prostorih, pri čemer so vsakokrat sledile ne le umetnostnim navdihom, marveč tudi predlogom skrbnega razumevanja skrivnosti. Isto smemo reči o sakralni glasbi: dovolj je, če pomislimo na navdihnjene gregorijanske napeve in na številne, pogosto velike skladatelje, ki so se navdihovali ob liturgičnih besedilih svete maše. Ali se na področju opreme in oblačil, namenjenih za obhajanje evharistije, ne razodeva velikansko število umetniških del, začenši z deli dobrega rokodelca in vse do resničnih umetnin? Reči smemo, da je evharistija, kakor jo je oblikovala Cerkev in pobožnost, močno zaznamovala tudi "kulturo", posebno na estetskem področju.« (Janez Pavel II. 2003, 53)

Toda vse to bi bilo brez pomena, če ne bi z vsem tem poudarjali tiste prave lepote, ki je Kristus sam. Zato so koncilski očetje zapisali, da je potrebno bolj skrbeti za "plemenito lepoto" kot pa za razkošnost (B 124). S to trditvijo so očetje poudarili, da je bistvo svete liturgije tisto, kar se dogaja v naši notranjosti. Vse, kar se dogaja v naši notranjosti, se kaže tudi navzven v našem vsakdanjem življenju.

Marijin zgled in zgled številnih svetnikov

Za pomemben zgled si vedno lahko vzamemo preblazeno Devico Marijo, ki je v svoji hvalnici *Magnifikat* izrazila pravo bistvo. »Kakor Marijina pesem je tudi evharistija predvsem hvaljenje in zahvaljevanje. Ko Marija vzkligne: »Moja duša povečuje Gospoda in moj duh se raduje v Bogu, mojem zveličarju,« nosi Jezusa v svojem naročju. Hvali Očeta "zaradi" Jezusa, toda hvali ga tudi "v" Jezusu in "z" Jezusom. Natančno v tem je resnična evharistična naravnost. Hkrati se Marija spominja čudovitih Božjih del v zgodovini odrešenja v skladu z obljubo, dano očetom (prim. Lk 1,55) in oznanja čudež, ki presega vse obljube – odrešenjsko učlovečenje. V *Magnifikatu* je končno navzoča eshatološka vsebina evharistije. Vsakokrat, ko se nam Božji Sin javlja v "uboštvu" zakramentalnih znamenj kruha in vina, je v svet položena kal tiste nove zgodovine, ko so »mogočni vrženi s prestola« in so »povišani nizki« (prim. Lk 1,52). Marija opeva tisto novo nebo in novo zemljo, ki ju evharistija anticipira in v kateri na neki način tudi najdevata svojo programatično podobo. Če *Magnifikat* izraža Marijino duhovnost, nam nič drugega ne more pomagati živeti evharistične skrivnosti, kakor ta duhovnost.« (Janez Pavel II. 2003, 61)

Takšno življenje so nam s svojim načinom življenja posredovali tudi številni svetniki od sv. Ignacija do sv. Avgušтина, sv. Antona opata in sv. Benedikta, sv. Frančiška Asiškega in sv. Tomaža Akvinskega, sv. Klare Asiške in sv. Katarine Sienske, sv. Janeza Marije Vianneya in sv. Terezije iz Lisieuxa, sv. Pia iz Pietrelcine in bl. Terezije iz Kalkute ..., pri katerih je svetost vedno izhajala iz središča, iz zakramenta svete evharistije.

Zato je pomembno, da tudi mi vzamemo za zgled te številne svetnike in tako s svojim življenjem kažemo na to, da je evharistija tudi za nas vir in vrhunec našega vsakdanjega življenja. Z vsemi temi zgledi in z upoštevanjem zunanjih in notranjih dejavnikov pri svetem bogoslužju bomo največ prispevali k skrbi za plemenito lepoto (nobilem pulchritudinem), saj je to edino sredstvo na poti do cilja. Cilj pa je popolna lepota, ki se bo uresničila ob koncu v popolni uresničitvi Božjega kraljestva.

Reference:

Koncilski odloki: slovenski prevod s splošnim uvodom in posebnimi uvodi k posameznim dokumentom. 2004. Ljubljana: Družina.

Papež Janez Pavel II. 2003. *Okrožnica Cerkev iz evharistije*. CD 101. Ljubljana: Družina.

Papež Benedikt XVI. 2007. *Posinodalna apostolska spodbuda. Evharistija, zakrament ljubezni*. CD 115. Ljubljana: Družina.

Ratzinger, Joseph. 2014. *Duh liturgije*. Maribor: Ognjišče, Slomškova založba.

Štrukelj, Anton. 2015. *Zaupanje in pogum*. Ljubljana: Družina.

O obstoju nekaterih pravic se ne debatira – se pa poučuje

— Gabriel Kavčič —

Če je kdo ob naslovu pomislil, da članek govori o kakšni notranje-cerkveni temi, temu ne bo tako. No, govori o splavu, kar je danes v Cerkvi ena od glavnih tem: leto usmiljenja s posebno papežovo željo, naj imajo tudi duhovniki pravico "dvigniti" cerkveno kazen izobčenja tistim, ki kakorkoli sodelujejo pri splavu (in nato podeliti odvezo); oddaja Tarča izpred nekaj tednov na nacionalni televiziji, ki je (sicer zelo neuravnoteženo, pa vendar) govorila o splavu; grozljiv podatek, da se na svetu vsako leto opravi med šestdeset in osemdeset milijonov splavov, ... Vse to spodbuja k razmisleku, ali smo (bodoči) duhovniki sploh primerno izobraženi, ko gre za tovrstna vprašanja.

Kot diakon si niti ne predstavljam, kako pogosto se dogaja, da se ženska ali kdo od tistih, ki splavu asistirajo (partner, ki žensko sili; ginekolog, ki preprosto predlaga to rešitev ...), zatečejo k spovedi, vsekakor pa nam številke kažejo, da je načrtni splav v družbi vse manj viden kot zlo. Vse večkrat je predstavljen enostavno kot neke vrste kontracepcija. Pomembno je, da smo pri poimenovanju dosledni: kontracepcija prepreči nastanek novega bitja – vse ostalo so abortivne metode. Ko nedosledno govorimo o "nujni", "abortivni", "pravi", "prvi" in drugih kontracepcijah, zabrisujemo realnost, saj so ljudje na tem področju slabo poučeni. Čeprav se torej s kontracepcijo ne moremo kar tako strinjati, je vsekakor dejstvo, da predstavlja neprimerno manjše zlo kakor splav – vendar ne na dolgi rok. Zdi se, da sta oba pojava izjemno povezana – kontracepcija spodbuja tvegano spolnost, vsaka nenadzorovana spolnost pa samodejno pomeni "tveganje" nosečnosti in drugih neprijetnih reči, povezanih s tvegano spolnostjo.

Že omenjena oddaja Tarča (13. oktober 2016, dosegljiva tudi v spletnem arhivu RTV Slovenija) je razkrila kar nekaj težav, zaradi katerih zagovorniki življenja težko bojujemo bitko. Naj naštejemo nekaj primerov.

1. Ko nekdo sicer priznava, kako težko dejanje je splav, a hkrati vztraja pri "pravic" ženske, da se odloči za splav (ker gre vendar za njeno telo); s tem pa govori o otroku, kot da je splav pravzaprav odstranitev neljubega dela telesa.

2. Ali pa, ko se sicer vsi strinjajo, da je oplojeno jajčece že novo človeško življenje, pa se to poskuša banalizirati. Dva ginekologa sta namreč izjavila, da je tudi neoplojeno jajčece že življenje, pa tudi semenčica («Saj vendar 'miga'!» – je bil argument ene od ginekologinj v omenjeni oddaji). Na tak način seveda oplojeno jajčece – novo človeško bitje – ponižamo na nivo katerekoli celice in zanemarjamo neponovljivost in svetost vsakega človeškega bitja.

3. Dodajmo še primer ginekologa, ki je zanikal, da bi lahko splav opravljali kar s tabletami, ki jih kupimo v trafiki. To delno seveda drži – govoril je le o tako imenovani tableti RU 486, ki učinkovito splavi otroka tja

do petega tedna nosečnosti (gre za t. i. medikamentozni splav, za katerega je res potrebno obiskati zdravnika); pozabil pa je omeniti na trgu že dolgo prisotne tablete za "dan po", ki učinkovito poskrbijo za splavitev otroka, ki se še ni ugnezdil v maternično steno (ugnezditve se začne okrog šestega dne po spočetju in traja tudi tri do štiri dni). Te tablete, na primer NorLevo, Escapelle in EllaOne so preprosta in zanesljiva "rešitev", po navadi imenovana "nujna kontracepcija", ki novo življenje ubije tudi pet dni po oploditvi. Te tablete lahko v lekarni za okrog 14 evrov brez recepta kupi vsaka oseba, starejša od šestnajst let (pod šestnajst pa tudi z "belim" zdravniškim receptom).

Priča smo torej sprenevedanju s strani tistih, ki bi morali na vsak način braniti človeško življenje na eni strani, in veliki nepoučenosti "strank" na drugi strani. Po osebnih izkušnjah z mladino lahko mirno zapišem, da mladi nimajo pojma o tem, kaj pravzaprav delajo. Do neke mere je krivda na ljudeh samih, ker se ne poučijo, čeprav je to danes zelo enostavno – nevednost pa tudi manj boli in manj zahteva od nas. Na drugi strani so ljudje zavedeni – če tableto prodajaš pod imenom "nujna kontracepcija", pač nič ne namiguje na dejstvo, da je metoda sama po sebi abortivna! In sprenevedanje na tem področju se nadaljuje – tudi na javni radioteleviziji.

Na tej točki se zastavlja glavno vprašanje tega mojega razmišljanja: kaj pa mi, (bodoči) duhovniki? Sploh poznamo te stvari – načine, kako se splav vrši, kakšni so razlogi zanj, kaj je postabortivni sindrom in kakšna etična vprašanja se pojavljajo ob problematiki splava (pomen človeškega življenja, koncept osebe, etično sporne raziskave, evgenični splav itd.)?

Gospod se dotika naših življenj vse od začetka, v maternici sami (Ps 139,13), in prav je, da zato poznamo tudi principe človeške spolnosti in to, kar iz njih izhaja. Pred časom sem nekje zasledil misel, da v misijonskih deželah protestantskega pastora "inštaliraš" že po dveh mesecih, za katoliškega duhovnika pa potrebuješ šest let izobrazbe. Potemtakem si res ne moremo privoščiti, da ne poznamo nekaterih stvari, ki so mi jih znali pred kratkim celo veroučenci precej suvereno razložiti, seveda v meri tega, kar jim o tem danes povedo v šolah – to je pomanjkljivo in prirejeno znanje, kot sem že namignil zgoraj.

V prvih stoletjih so se prepirali, ali je bil Jezus človek ali ne. Nato so v novejših časih razglabljali, ali so temnopolti ljudje ali ne. Pred nekaj desetletji so se nekateri odločili, da Judje niso ljudje. Danes razglabljamo, ali je nerojeni otrok človek ali ne. Človeštvo torej še ni ugotovilo, da se o obstoju človeškega dostojanstva enostavno ne sme debatirati. Žar (ne pa vedno tudi ukrepi) Cerkve, ko se je v svoji zgodovini srečevala s herezijami, so nam lahko zgled, da bomo vsaj bogoslovci in duhovniki primerno poučeni in nato tudi druge zavzeto poučevali o vrednosti in nedotakljivosti človeškega življenja.

Papežev klic k misijonarskemu spreobrnjenju

— Janez Meden —

Ob branju papeževe posinodalne spodbude *Radost ljubezni* me vedno znova navdaja velika hvaležnost. Hvaležnost za papeža, ki iskreno želi biti blizu ljudem, ki so v težavah in najbolj potrebujejo pomoč Cerkve. Za papeža, ki piše, kot pravi sam, v "jeziku srca", tako da ga lahko razume vsak. Vesel sem, da ne gre za kakšno konstitucijo ali direktorij, pač pa za preprosto apostolsko spodbudo – za papežev trud, da bi nas "spravil na delo", da bi nas opogumil in pripravil do t. i. "misijonarskega spreobrnjenja", da bi osebno pristopili k družinam, ki potrebujejo pomoč Cerkve, ter prisluhnili in pomagali vsaki posebej.

Vem, da so nekateri papežovo okrožnico razumeli drugače – kot nekakšno grožnjo trdnosti cerkvenega nauka. Reči moram, da sem nad tem začuden. Apostolska spodbuda namreč nima namena spreminjati nauka, pač pa spreminjati pristop k oznanjevanju tega nauka. Pravzaprav nasprotujejo temu, da bi nauk, ki ga želijo tako zvesto zagovarjati, prišel do družin, ki ga najbolj potrebujejo. Prepričan sem namreč, da Cerkev ne more (več) učiti s pozicije oblasti in avtoritete ter zgolj podajati splošnih pravil in priporočil. Nikakor ne oporekam njeni avtoriteti; mislim pa, da s te pozicije danes naleti

na gluha ušesa.

Če želi družinam resnično pomagati, mora pristopati tako, da bodo te odprte za njen nauk in bodo resnično verjele, da se njeno učenje nanaša tudi na vse njihove (posebne) primere. Don Bosko je nekoč zapisal: »Ni dovolj, da imamo mlade radi. Mladi morajo tudi vedeti, da jih imamo radi.« Podobno, mislim, velja za nauk Cerkve. Ni dovolj, da učimo, kaj je dobro za družine. Družine morajo tudi vedeti in verjeti, da je to dobro zanje. Slednje pa je po mojem mnenju mogoče doseči le tako, da ljudem najprej prisluhnemo. Šele, ko bodo prepričani, da razumemo njihove težave in ko bomo nauk predstavili tako, da se bo nanašal prav na njihov "poseben primer", bodo lahko ugotovili, da ne gre le za zastarelo besedičenje, pač pa za živo Besedo, ki želi dati življenje v polnosti.

V tem smislu, mislim, papeževa spodbuda odlično kaže smer in način, kako prenesti učenje sinode v realnost. Prepustimo skrb za nauk Vatikanu in poskrbimo, da bo "na terenu" ta nauk prišel do tistih, ki ga najbolj potrebujejo.

Skavti

— Domen Golob —

Kako sem prišel k skavtom?

K skavtom me je povabila voditeljica s Homca. Čeprav sem se sam pred tem včasih šalil na račun skavtov in jih nisem jemal resno, sem se kljub temu skavtom priključil in postal skavtski voditelj. Takrat jih je namreč na Homcu primanjkovalo. Skavte sem tako vzel kot spodbudo, kjer bom moral o Bogu veliko bolj kakor z besedo, pričevati z zgledom.

Seveda, ker pri skavtih nisem bil dejaven že v otroštvu, mi je bilo marsikaj čudno. Drže pri maši mi niso bile preveč všeč, ker so me prekrižane roke najprej spomnile na brezbriznost. Na začetku se nisem mogel privaditi na "dretje" pri kosilu (no, nekateri vzkliki mi še vedno niso všeč). Tudi skavtske obleke sem se moral privaditi. Skavti imajo gotovo svojo "kulturo" in jezik, ki se ga mora človek najprej malo privaditi in malo naučiti. Potem pa lahko vidi tisto, kar najdemo pri vsaki kulturi, marsikaj dobrega, pa tudi reči, na katerih je potrebno še graditi. Kot vsaka kultura je tudi "skavtska kultura" pomembna vez, ki povezuje in gradi družino, ter prav s tega vidika pomembna.

Moj največji predsodek

Največji predsodek, ki sem ga imel do skavtov, je bil najbrž ta, da niso dovolj povezani z župnijo, da so na nek način "premalo cerkveni". Na tem mestu bi rad z vami delil svoja opažanja in razmišljanja ob tem predsodku.

Mislim, da pride do konflikta, ko duhovnik ne razume, kako je nekdo lahko skavtski voditelj, pa ni pravi zgled (nedeljske maše, odnos fant – dekle, drugačno dožemanje vere ...). Duhovnik gleda s stališča, da mladih ne more voditi nekdo, ki ima pri sebi premalo razčiščene stvari. Po drugi strani pa voditelj ne more razumeti, kako to, da lahko ena ali dve "napaki", ki naj bi jih imel, tako zelo očrnila pogled nanj. Saj je vendar zgled z vsem vloženim delom in z nešteti urami, ki jih daruje za mlade.

Kot bogoslovec sem dobil to milost, da lahko razumem duhovnika in se z njim strinjam, da je zgled na prvem mestu. Kot skavtski voditelj pa sem lahko razumel tudi voditelja, ki je bil vzgojen v drugačnem duhu, kot ga pričakuje duhovnik. Skavtski voditelj si je predstavljal verski zgled recimo tako, da je dovolj, da z otroki zmoli zjutraj in zvečer ter pred jedjo in mu maša ne

predstavlja problema, ne hodi pa ravno redno. Kot skavt je lahko skavtski voditelj verski zgled dojemal na ta način več let, zato je razumljivo, da mu sedaj ravnanje duhovnika, ki zanj zahteva preveč, ne bo razumljivo.

Ne želim dajati navodil, ob vsem tem samo razmišljam takole. Duhovnik in skavtski voditelj bi si lahko prišla naproti. Skavtski voditelj bi moral biti pripravljen delati na tem področju, ker če je to za duhovnika tako zelo pomembno, potem najbrž ni kar za brez veze. Duhovnik pa bi moral razumeti,

da skavtski voditelj do drugačnega razumevanja (maše, vere, odnosa do dekleta ...) ne bo mogel priti v enem tednu. Tako bi se podala na skupno pot vere. S tem bi skavtski voditelj tudi do neke mere že postal zgled. Če bi ga, na primer kakšen skavt vprašal, zakaj je dobro vsako nedeljo hoditi k maši, bi mu ta lahko odgovoril, da tega še ne ve, ampak se trudi in dela na tem, da bi to bolje razumel in spoznal.

Spodbude

Pri skavtih sem dobil veliko spodbud, ob katerih sem si moral izprašati vest; dve izmed teh bi delil.

Odnos do narave, ki ga imajo skavti, je čudovita milost, ki jo redko kje še lahko dobimo.

Res je super preživeti 10 dni v naravi, brez elektrike, brez vode, ki teče iz pipe, včasih v blatu in v dežju, kjer spoznaš, kako malo potrebuješ za življenje in kako nebolgli smo v rokah narave. Zelo lepo je odkrivati Stvarnika v naravi – to je zares vrednota, ki jo skavti vedno znova dajejo mladim.

Brez skavtske obljube ni mogoče postati skavt. To je najpomembnejša in najbolj častna stvar. Enkrat sem videl, kako močno se je skavtska obljuba dotaknila neke skavtinje, ki je v skavte vložila veliko časa in energije. Ob tem sem pomislil na sveti krst in sveto birmo. Kako je možno, da nekdo joka ob tem, ko da skavtsko obljubo, po drugi strani pa mladi množično zapuščajo Cerkev takoj po birmi. In to ob tem, da je birma zakrament, s katerim se skavtska obljuba seveda ne more meriti. Tukaj mi je dal veliko misliti ta "skavtski sistem", ki zajema celotnega človeka, kjer skavt dobi prijatelje, skupaj dela neumnosti, se zabava, uči, napreduje ... Ta "sistem", ki tako dobro deluje, da skavti postanejo ponosni na svojo rutico, svojo identiteto, svojo obljubo, ki je veliko manj od krsta ali birme.

Restavratorska dela na sliki Brezmadežne

— Peter Čemažar —

V torek, 22. novembra, je naša kapela ponovno zasijala v vsej svoji lepoti. Iz restavratorske delavnice se je namreč skupaj s kipoma naših zavetnikov, sv. Jožefa in sv. Karla Boromejskega, vrnila podoba Brezmadežne.

Zgodovina te upodobitve sega v čas poznega baroka na Slovenskem. Takrat je bil rektor semenišča doktor teologije Karel Peer. Bogoslovno semenišče v Ljubljani se ga najbolj spominja predvsem po izgradnji po njem imenovanega Peerovega trakta, sezidanega med leti 1756 in 1758. V tem traktu je dal poslikati kapelo in refektorij domačinu Antonu Cebeju, za podobo oltarne slike pa se je obrnil na tujega prišleka, Augustina Dahlsteena. Gre za švedskega slikarja, ki je kratek čas pred svojo smrtjo preživel v Ljubljani. Tako je v tehniki olja na platno leta 1768 nastala Brezmadežna, ki je vse do prenove semeniške kapele leta 1957 krasila njen glavni oltar.

Slika je torej stara skoraj 250 let. V letu 1954 je liko restavriral prof. Šubic, a vendar je bilo nekaj več kot 60 let po prenovi njeno stanje že skorajda kritično. Ob oddaji v prenovi, ki je bila tokrat zaupana restavratorki mag. Manici Juvan, so bile mehanske poškodbe vidne že po celotni površini platna. Najizraziteje se je to videlo na sredini levo, kjer je bilo platno vertikalno in horizontalno pretrgano v dolžini približno 40 cm.

Na platno nanešen kredno-klejni grund je mestoma odpadel hkrati z barvno plastjo. Površina platna je bila onesnažena, lak je potemnel, barvna plast je bila izrazito banjasto razpokana, na večjih površinah namehurjena ...

Na podlagi tega se je začel zahteven večfazni postopek restavriranja, ki pa je med drugim zajemal odstranjevanje podlepljenega platna in voščene smolne mase, sondiranje in kemično čiščenje lica slike. Delo se je nadaljevalo z odstranjevanjem starih retuš in voščenega kita, kitanjem, utrjevanjem poškodb z riževim papirjem na hrbtišču slike ... Delo Augustina Dahlsteena je bilo deležno tudi retuše in delne rekonstrukcije ter bilo končno lakirano, pripravljeno na transport in uspešno nameščeno nazaj na mesto, ki mu pripada.

Pogled se nam ob restavrirani sliki zaustavi; na novo obujena barvna harmonija, ki je od nekdaj odlikovala to delo, vabi molilca, sedečega v klopi semeniške kapele, da bi se vsak dan znova izročil Tisti, ki se ji je ob njenem prazniku posvetil v letu svojega vstopa v bogoslovje.

Ob tem smo iz srca hvaležni restavratorki mag. Manici Juvan za odlično opravljeno zaupano ji nalogo. S svojim delom je omogočila, da bodo lahko vedno novi rodovi bogoslovcev še naprej deležni pogleda na prečudovito upodobitev Žene, ki je kači strla glavo.

Kultura kot povezovanje v sobivanju ...

— Peter Čemažar in Matej Vinojčić, *kulturna referenta* —

Ustvarjati. Soustvarjati. Soustvarjati kulturo. Smo soustvarjalci kulture. Kulture?

Kaj pa naj bi pravzaprav sploh bila? Vprašanje, na katerega en sam odgovor najbrž ne bi zadostoval.

Najprej si pogledajmo tri velike teorije kulture. Najprej omenimo (1) kulturo relativizma, ki se danes pospešeno zida na naših tleh, kjer besede enakosti, nujnosti in standardov ne obstajajo, kjer je dovoljeno "vse", kjer vlada svoboda, ki pa ne dovoljuje ničesar, kar bi bilo v nasprotju s tem "svobodnjaštvom". Skratka, hinavstvo strpnosti, ki se kaže v nestrpnosti. Da bi to bolje razumeli, se zazrimo v problematiko priseljencev v Evropi. Današnja odprta zahodna kultura živi in pusti živeti vsakomur ..., vse dokler se ne pojavi grožnja – priseljenci, muslimani, goreči katoliki. (2) Kultura etnocentrizma postavlja v ospredje nadvlado svoje kulture in zaničuje druge, je kultura večvrednosti, je Hitlerjeva kultura v blagi obliki, ki ubija sočloveka v njegovem bistvu in ga naredi manjvrednega. Na drugem koncu sveta najdemo (3) kulturo determinizma. Zagovorniki té pravijo, da je vsak človek kulturno determiniran. Ljudje so to, kar se naučijo, nimajo izbire, so ujeti, so del nekakšne "kastne" kulture, preprosto determiniran s krajem rojstva.

Vse tri teorije imajo svoje pomanjkljivosti in prednosti, ena se lahko razvije v drugo in potem zopet nazaj ali pa v tretjo, četrto ... in tja v neskončnost. S tem želimo pokazati, da je kultura zelo širok pojem, na splošno je o njej zelo težko govoriti; za to potrebujemo konkretnega človeka, v katerem prepoznavamo vzorce kulturnega okolja.

Na prvotno vprašanje ne moremo najti pravega in enotnega odgovora. Pa

bi ga sploh želeli? Vemo, da kultura obstaja in da le-ta človeka notranje oblikuje; je presežek, ki se je zgodil s človekom in kot taka je ustvarjena od Boga, saj se ravno v njej človek prepozna kot soustvarjalec. Kultura je lastna človeku: težko bi namreč prepričali svojega domačega ljubljence, da bi v udobnih muzejih ure in ure sedel pred umetninami velikih slikarjev, uporabljal srebrnino pri mizi, veroval v tega ali onega boga, prisluhnil usklajenim melodijam dunajskih filharmonikov ali praznoval rojstne dneve. Čemu ta razvoj človeka preko mere?

Namen vsake kulture je v prvi vrsti združevanje, skupnost, oblikovanje vrednot, norm, ki povezujejo večje število ljudi. Tudi mi vsi smo del naše lokalne, državne, evropske in danes tudi svetovne kulture, zmožni smo prehajati znotraj različnih kultur in se hitro prilagajati. Kultura nas oblikuje in je kot taka nujna za človeka, saj zunaj nje ne znamo živeti. Tudi duhovniki in bogoslovci prihajamo iz različnih kulturnih področij, zato je pomembno, da ostajamo že znotraj te naše male skupnosti odprti za različne navade in mišljenja. Odlikovati nas mora potrpežljivost, prijazna beseda, predvsem pa to, kar nam največkrat manjka – spodbuda in pomoč sobratom. V vsej obilici govora o kulturi ne smemo pozabiti, da ima vera prednost pred kulturo; naša kulturna prepričanja niso nujno v vsem skladna z vero, zato le-ta niso vedno od Boga. Ko gre za sočloveka, kultura ostane v ozadju, vsaj morala bi.

In gotovo naša kultura ni le nekaj od zgoraj naštetega. Upal bi si trditi, da z vsem kar smo in kar živimo, živimo v kulturi in živimo kulturo. In tako prvotno vprašanje, kaj kultura je, sploh ni več pomembno. Naš vprašaj bi raje postavili za povedjo: del kakšne kulture smo in kakšno kulturo ustvarjamo. Kulturo sobivanja?

»Kaplja je zmagala. Morje je drugačno, bolj polno, bolj lepo, bolj bogato.«

— Pogovarjal se je Klemen Gartner —

Ali lahko nastane odličen slovenski film z versko tematiko? Film o škofu dr. Jožefu Smeju *Kaplja na vedru* dokazuje, da lahko. Igrani prizori, fotografije in preplet pogovora s portretirancem ter drugimi pričevalci dokumentarec postavi na novo raven. Ekipa, ki je na pobudo soboške škofije izpeljala filmski projekt, je v podobni zasedbi izdelala že več kvalitetnih filmov z versko tematiko in "morje slovenskega verskega filma" bogati z zavirljivimi "filmskimi kapljami". Slovenski verski film, do sedaj omejen na preprosto navajanje podatkov in prikazovanje z vsebino povezanih lokacij, postaja privlačnejše orodje evangelizacije. Pogovarjali smo se z ustvarjalci filma *Kaplja na vedru*: izvršno producentko Jolando Pinterič, režiserjem Davidom Sipošem, scenaristom Matjažem Fegušem in strokovnim sodelavcem filmske ekipe Lojzetom Kozarjem.

Kako je filmski projekt *Kaplja na vedru* prešel od ideje do konkretnega dokumentarnega filma?

Lojze Kozar: V času priprave na škofijski misijon smo govorili tudi o tem, da je potrebno oznanjati z novo gorečnostjo, na nov način, iti tudi izven cerkvenih prostorov. Porodila se je zamisel o predstavitvi vsestransko dejavnega in priznanega človeka, škofa dr. Jožefa Smeja. Škof dr. Peter Štumpf in škofijska kurija sta podprla idejo o snemanju dokumentarnega filma. Seveda tak projekt tudi nekaj stane in škofija za to ni imela denarja, zato si ga je izposodila. Nekaj sredstev bo vrnjenih s prodajo DVD-jev, največ pa bo vrnjeno z drugačnim pogledom na Cerkev, saj bo film gotovo mnogim gledalcem odstrl pravo podobo Cerkev in krščanstva. Za snemanje filma se je škofija dogovorila z ekipo, ki se je že uveljavila z deli s tega področja. Sledilo je samo še delo, dolgo

in naporno, a vendar lepo in bogato.

Dokumentarnemu filmu ste dodali nekaj igranih prizorov in ga svojevrstno dopolnili s premišljeno vključenimi škofovimi fotografijami. Zakaj ste sprejeli to precej drzno odločitev?

Matjaž Feguš: Predvsem zato, ker je škofova življenjska pripoved tako bogata, da pušča prostor ne samo arhivskim fotografijam, ampak tudi drugim

možnostim ponazoritve njegove zgodbe. Tako smo se lotili različnih dramatizacij brez dialogov, posneli pa smo tudi igrano sceno, ki se v petih delih pne od začetka do konca filma. V tej sceni je prikazana resnična zgodba o revežu Jožefu, ki ga je župnik Smej v hudem mrazu vzel pod streho. Razen zapisa o tej prigodi, ni na voljo nikakršnega gradiva, ki bi zgodbo podprlo. Zato smo se odločili, da jo posnamemo. Škoda bi jo bilo izpustiti, saj nam postreže s samim bistvom škofove osebnosti. Kombinacija arhivskih fotografij in igranih prizorov gledalca pritegne; če bi gledal samo

igrane prizore, bi si morda težko predstavljal, kakšen je bil škof v resnici, če bi gledal samo fotografije, bi manjkalo nekaj, kar jih oživlja.

Ob predstavitvi filma se gledalci običajno zanimamo tudi za zakulisje filma. Nam lahko zaupate kak zanimiv dogodek s snemanja?

David Sipoš: Ustvarjanje filma je pester in zanimiv proces, velikokrat pa se marsikatera zanimiva prigoda skriva za kamero. Med snemanjem tega filma mi je v spominu zagotovo najbolj ostalo snemanje igrane scene med mladimi

Jožefom Smejem in vaškim posebnem Jožetom. Eno poletno noč v avgustu smo uprizorili pravo zimo. Padal je sneg, okenske police so bile zasnežene, hladna svetloba je osvetljevala okna, v majhni pisarni pa sta bila s toplo svetlobo sveč in starih luči osvetljena glavna protagonista, ki sta skozi zgodbo večkrat nasmejala tudi nas v ekipi. Vse od mraka do zore smo lovili vsako sekundo časa, da smo posneli to pomembno in zanimivo sceno, ki nas v filmu po koščkih spremlja od začetka do konca. Vsi smo padli v zimsko vzdušje in ustvarjanje takšne zime sredi poletja nam bo vsem ostalo v lepem spominu.

V film ste vključili tudi zahvalo škofa dr. Smeja ob prejemu državnega odlikovanja. V zahvali v ospredje še posebej stopi škofova skromnost. Kaj je škof Smej dejal, ko je izvedel, da bodo o njem posneli film in kako je potekalo sodelovanje med njim in vami?

Jolanda Pinterič: Škof Smej se kot moder mož zaveda vseh človeških šibkosti in tudi skušnjav. Ker sem ga opazovala že v stolni cerkvi, mi je predstavljal avtoriteto, h kateri sem res stežka pristopila, da bi ga vprašala za sodelovanje pri dokumentarnem filmu o njem samem. Prisoten je bil tudi predsodek, da bi delali dokumentarni film o živem človeku, toda ravno to je zmagalo. Delati z živo legendo, dobesedno! Imeti priložnost v filmu uporabiti material živega »dokumenta« je Božja milost. Drugače ne more biti.

Sodelovanja se je otepal in bil najprej nejevoljen. Privolil je po krajšem prigovarjanju. "Zmaga" je bila dosežena z Albertom Einsteinom. Spoznala sem, da je škof intelektualce. Ko je rekel, da nima časa, sem ga vprašala, ali ve, zakaj obstaja čas. To je bilo malce provokativno vprašanje, ki pa ga je pritegnilo bolj, kot sem pričakovala. Z iskrim nasmeškom in pogledom me je vprašal: »No, povejte.« »Čas obstaja zato, da se ne zgodi vse naenkrat.« Ta Einsteinov izrek sem mu morala potem napisati na platnico nekega zbornika, ki ga je imel pri sebi, in to je odtehtalo: »No, dobro. Kdaj pa je snemanje?« in se popraskal za ušesom, kakor je to naredil večkrat med snemanjem, posebej, ko je govoril o čem, kar ga veselilo. Potem sem bila šokirana jaz ...

Bojda snemanje filma, ki ga režiser vzame za svojega, pusti sled. Kako je vas, gospod Sipoš, zaznamovalo ustvarjanje pričujočega filma?

Vsako ustvarjanje je proces, ki ga mora umetnik ponotranjiti, saj bi sicer ostal izdelek brez srca in preveč splošen. Moram priznati, da se z leti ustvarjanja dokumentarnih filmov vedno bolj zavedam, kako nekateri elementi vplivajo na gledalca in je vedno manj tistih trenutkov, ko mi pri ustvarjanju uspejo, ne da bi jih načrtoval, a še vedno je dokumentaristika polna presenečenj in različnih razpletov, drugačnih od teh, ki jih je človek pričakoval. Pri škofu dr. Jožefu Smeju sem skozi proces nastajanja ugotavljal, kdo on v resnici je in kakšno sporočilo nam daje – ne samo s premišljenimi besedami, ampak z zgledom svojega življenja. Mislim, da sem bil najbolj vesel, ko sem končno ugotovil, da me lahko tudi on nagovarja; večkrat me je nagovoril s svojim življenjem, tudi za moje ustvarjanje. Na začetku nisem pričakoval, da bom lahko v njem videl takšen zgled; ampak njegova delavnost, načelnost – po drugi strani pa tudi krhkost –, so me nagovorile in me ob vsakem ogledu film znova nagovarjajo ter spodbujajo, da bi tudi jaz sledil njegovemu zgledu.

Gospa Pinterič, na novinarski konferenci ob predstavitvi filma ste dejali, da ste ob ustvarjanju filma na novo odkrili Prekmurje. Kako ste doživeli pokrajino ob Muri?

Najprej, Prekmurje je lepo že samo po sebi; od ravnice do gričkov. To je odlično izkoristil režiser David. Ti kadri so tudi škofa Smeja, ko si je film ogledal prvič, zelo nagovorili. "Lepota," je dejal.

Kot izvršna producentka sem skrbela za realizacijo filma in se bolj ukvarjala z ljudmi, tako da lahko o Prekmurcih, teh, s katerimi smo sodelovali, povem le najboljše. Tako med sabo povezanih kristjanov in naroda v Sloveniji ne poznam. Je pa tudi res, da bi za škofa Smeja naredili vse. Ti ljudje so res verni in spoštujejo posvečene ljudi. Moram pa priznati, da je tudi Cerkev jasna in načelna. Škof Štumpf ima jasna načela, g. Kozar pa je postal moj najboljši svetovalec. Res

moder in duhoven človek. Prelepo je bilo delati s Prekmurci. No, morda je bilo tudi njim lepo delati z nami in se spomnijo še kakšne dobre vsebine za film. Mi smo za!

Kaj je vas, gospod Feguš, pritegnilo k sodelovanju v projektu *Kaplja na vedru*?

Pritegnil me je izziv, kako 95 let življenja spraviti v dober dokumentarno-igrani film. Seveda se je temu izzivu pridružila osebnost škofa Smeja, ki me je prav tako pritegnila.

Ob odmevih, ki jih je požel film v slovenski javnosti, se nam kar samo postavi vprašanje o tem, kako Cerkev uporablja vizualne medije za širjenje veselega oznanila? Ali ostaja na tem področju še veliko neizkoriščenih možnosti?

Lojze Kozar: Sodobna tehnika omogoča različne poti oznanjevanja. Tudi preko filma je veliko možnosti. Na tem področju lahko Cerkev zastavi še veliko korakov. Seveda je film samo orodje, potrebno je imeti vsebino, potrebno je trdo delo in potem lahko nastane nekaj dobrega. Na tem področju lahko veliko naredi mladi rod, ki mu je sodobna tehnologija bližja. A v

prvi vrsti je potrebno skrbeti za vsebino, ki jo kdo želi oznanjati. Če je srce polno lepote, se bo gotovo vedno našla pot do ljudi, ki naj bi jim to lepoto posredovali.

Ob koncu nas seveda zanima, kakšno je vaše osebno doživljanje mariborskega pomožnega škofa Jožefa Smeja, ki je tako močno zaznamoval slovenski prostor.

Jolanda Pinterič: Sporočam, da je škof Smej predstavnik Cerkve in je njegov ugled zelo univerzalen. To pomeni, da ga čislajo verniki in neverniki, levi in desni, cerkveni in necerkveni. Prav zdaj, ko javnost napada Cerkev, bi lahko izkoristili ta film za čisti dokaz pomena krsta, vere in preseganja samega sebe, kar Jezus Kristus v svetem evangeliju uči. Škof Smej ne jamra, se ne odziva, ampak je dejaven. Živi Kristusov nauk. Film je čisti dokaz njegovega življenja in delovanja. Ljudje napovedujejo, da bo škof Smej svetnik in neskromno lahko povem, da je soboška škofija vizionarsko pristopila k snemanju tega filma. Jezus ni učil skromnosti v smislu mlačnosti, ampak biti vroč in skromen. Veselim se odzivov bogoslovcev, ko boste videli film. Odličen je produkcijsko in vsebinsko. Res. Lojze Kozar ml. je o filmu napisal: »Kaplja je zmagala. Morje je drugačno, bolj polno, bolj lepo, bolj bogato.«

David Sipoš: Škof dr. Jožef Smej daje marsikomu na prvi pogled vtis zaprtega in strogega moža. A šele po pogovoru z njim in odkrivanju njegove bogate zgodovine vidimo, da gre za nekoga, ki lahko nagovori gledalce vseh starosti in različnih prepričanj. Gre za modreca, ki še vedno hodi med nami in sedaj tudi skozi medij filma, ki je predvsem blizu novim generacijam, prinaša živ zgled, kako previhariti skozi življenje in ohraniti tisto iskrico, ki nas žene iz dneva v dan naprej.

Lojze Kozar: S škofom Smejem se je vedno prijetno srečati, saj kar izžareva vrednote, ki so človeku ljube. Dragoceno je njegovo znanje, dragocena je njegova delavnost in prizadevnost, a še bolj je dragocena njegova človeška toplina, njegov čut za vsakega človeka, njegova skromnost in srčna dobrota. Vse to pa ima svoj izvir v Bogu, s katerim se škof Smej ne le srečuje, temveč nenehno živi v prijateljstvu z njim.

Matjaž Feguš: Škof Smej je nekdo, ki je z Božjo pomočjo uspel reči v svojem življenju postaviti na pravo mesto. Kakor vsakega smrtnika so ga pestile težave in skušnjave, vendar je delal na sebi, se venomer vzgajal in tako uspel ohraniti ponižnost vse do danes. V njem sem skozi delo na filmu zaznal izjemno nadarjenost, obilo talentov, ki jih je vse življenje razvijal. Hkrati pa se je te svoje nadarjenosti zavedal. Hitro bi ga lahko odneslo v poviševanje nad druge vendar se je prav z vzgojo v ponižnosti uspel videti v svoji majhnosti. In to ga dela velikega.

Hvala za vaš čas in odgovore.

Fatimska Gospa in duhovniško srce

— Jakob Piletič —

Sveto leto, jubilej Božjega usmiljenja je nedvomno močno zaznamoval življenje vesoljne Cerkve v preteklem cerkvenem letu. Za našo domovino pa je bilo to leto, poleg desete obletnice ustanovitve treh novih škofij, posebej milostno še iz enega prav posebnega razloga. Med mesecem majem in oktobrom nas je obiskala fatimska Marija romarica, ki je v našo domovino iz Fatime priromala že tretjič (prvič leta 1997 ter nato 2008). Romanje se je pričelo na vigilijo Marijinega prikazanja v Fatimi, 13. maja, v osrednjem marijanskem svetišču na Brezjah, kjer je kip Marije romarice sprejel ljubljanski nadškof metropolit, msgr. Stanislav Zore O. F. M.

Osrednje geslo Marijinega romanja je bilo »Marija, okno upanja«, saj prav ona predstavlja upanje, ki je človeku podarjeno, ko je zaprl vrata Bogu in prav po Mariji se lahko Evropa in ves svet spet vrnete k Bogu – ad Jesum per Mariam (Po Mariji k Jezusu)! Tisoči in tisoči vernih so na priporočilo slovenskih škofov in svojih dušnih pastirjev poživali pobožnost prvih petih sobot in molitev rožnega venca, ki jo je fatimska Gospa posebej naročila. Mnogi posamezniki, župnije, pa tudi vsa naša domovina se je ob tem ponovno posvetila Presvetemu Srcu Jezusovemu in Brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Slovesnost ob slovesu kipa Marije romarice pa je na Ptujski gori 13. oktobra vodil mariborski nadškof metropolit, msgr. Alojzij Cvikel S. J.

In kako se je Fatimska Gospa dotaknila bogoslovskih in duhovniških src? O svojem doživljanju obiska Marije romarice so zapisali naslednje misli.

Jure Ferlež, župnik v Dobu

»Kljub temu da imamo v cerkvi še štiri druge podobe Marije, je Fatimska skozi cel dan privabljala ljudi k molitvi. Čutilo se je, da verniki potrebujejo otipljivo marijansko duhovnost. To je bil dan župnijske duhovne obnove brez besed.«

Matej Gnidovec, novomašnik, kaplan v Kočevju

»Nagovoril me ni sam kip, ampak vera in vdanost ljudi, ki so prihajali do

milostne podobe. Videti je bilo moč solza v očeh, s katero je stara žena, mogoče zadnjič, gledala milostni kip. Videti je bilo zguljeno roko od dela in starosti, ki z rožnim vencem v rokah poboža obleko Marijinega kipa. Videl sem globoko zaupanje v priprošnjo naše nebeške Matere.«

Gabriel Kavčič, diakon v Spodnji Idriji, 6. letnik

»Obisk fatimske Marije sem sam še posebej doživel ob tem, ko je kip obiskal enega od domov za ostarele - preprosta in trdna vera oskrbovancev nam sprašuje vest, koliko in kako predano se mi oziramo na našo nebeško Mater?«

Tadej Pagon, bogoslovec, 1. letnik

»Zares neverjeten občutek sem doživel, ko sem dobil priložnost, da popeljem milostni kip fatimske Marije od fare do fare po naši dekaniji. Naloga, ki mi je bila zaupana, mi je dala uvid v mnogotere podrobnosti, kako različno in hkrati vsi tako pristno doživljajo prisotnost milostnega kipa, ki nam vendar daje le predstavo, kako živo si smemo predstavljati našo Mater. Ko sem opazoval ljudi, kako so Marijo pričakali, sprejemali, jo častili, se ji zahvaljevali, priporočali, se od nje poslavljali in mnogo drugega, sem uvidel, kako močno so povezani z našim Stvarnikom ravno po Mariji in kako močno moremo častiti našo nebeško Mater, ako je že njena podoba tako čaščena.

Videl sem mnogo ljudi in zagotovo v njihovem vedenju do Marije odkrival tudi samega sebe in se spraševal o svoji veri – in bil, verjeli ali ne, tudi nemalokdaj resnično ganjen. Po Mariji k Jezusu!«

Jurij Strgulec, laik, župnija Kostanjevica na Krki – nosač Marijinega kipa

»Nagovorila me je množica romarjev, ki so na toliko različnih krajih molili; vsi s skupnimi prošnjami, težavami in vsak s svojo lastno in mnogim je pomagala.«

Romanje na svetovni dan mladih v Krakov 2016

— Tadej Pagon —

V veliko pričakovaje se je vendarle uresničilo 19. julija, ko smo se romarji začeli zbirati pred Škofovimi zavodi v Ljubljani. Polni navdušenja in pričakovanja dogodkov, ki so sledili, smo se v poznem popoldnevu odpravili proti našemu cilju – najprej Kališ in potem še Krakov. Po nekaj besedah dobrodošlice, voščilu našemu župniku g. Davidu ob rojstnem dnevu in večerni molitvi, smo se prepustili toku trajanja naše poti.

V opoldanskih urah smo vendarle prispeli v najstarejše in kulturno bogato poljsko mesto Kališ. Organizatorji so nas gostoljubno sprejeli v domu sv. Jožefa, nam predstavili okvirno dogajanje, ki bo sledilo v tednu, nam razdelili romarske artikule, razdelili v skupine za namestitve in nas odpeljali v župnije. Pri družinah smo bili toplo sprejeti. Prvo jutro smo se zbrali v bližnji športni dvorani, kjer smo imeli tudi vse naslednje dni kateheze. Skupaj z italijanskimi, francoskimi in poljskimi romarji smo vsak na svoj način izkazovali pripadnost svojemu narodu in predvsem pripadnost svojemu Očetu. Te kateheze so nas duhovno zelo obogatile. V katedrali sv. Jožefa je sledila latinska sveta maša, vsem narodom enaka in zelo doživeta. Po maši je sledilo skupno kosilo na športnem igrišču in nato športne igre ter drugi dogodki; priložnosti za druženja in raziskovanje mesta. Večer pred našim odhodom so nam – vsem romarjem – pripravili nepozaben in spektakularen koncert. 24. julija pozno zvečer smo se s "specialnim" vlakom odpravili proti naslednji postaji našega romanja – Krakovu. Čas smo si večinoma krajšali z igranjem kart ter pripovedovanjem doživetij in

pričakovanj.

V jutranjih urah smo vendarle prispeli v Krakov, se napotili proti župnišču – tam prejeli romarske nahrbtnike z vsemi potrebnimi pripomočki –, nato pa smo se odpravili k družinam, kjer smo zopet dočakali prisrčno dobrodošlico. Tekom tedna smo se romarji radi udeležili katehez škofa Jamnika, sv. maš, zakramenta sprave, različnih romanj – k svetišču Janeza Pavla II. in Favstine Kowalske – obiskovali smo park Błonia in tam doživljali

duhovno bogate trenutke; spoznavali smo druge romarje in si z njimi izmenjevali najrazličnejše predmete. Najtežje smo seveda vsi pričakovali našega sv. očeta Frančiška in njegove besede, ki so resnično našle svoje mesto v naših mislih in srcih. Romanje se je bližalo vrhuncu dogajanja – romanju na Campus Misericordiae, polje Božjega usmiljenja. Tam smo popoldne dočakali papežev prihod in prisluhnili njegovemu nagovoru. Sledila je vigilija, bdenje. Skoraj 3 milijone romarjev je družila molitev, pesem, tišina ...

31. julija zjutraj smo se zavedali, da se bo naše romanje sklenilo z naslednjim dogodkom – sv. maša s papežem. Bila je ... nekaj posebnega. Po maši pa smo se priključili trumam, namenjenim nazaj k družinam, kjer smo se osvežili ter polni novih doživetij v večernih urah krenili proti domu.

Domovino smo srečni, zadovoljni in hvaležni vsem, zaradi katerih je bilo naše doživetje tako popolno, dočakali v pondeljkih jutranjih urah.

V Andoro čez Pireneje - 70 kilometrov peš po poteh španskega svetnika

— Matic Lesjak —

Konec leta 1937 je zaradi težkih razmer v času španske državljanske vojne sv. Jožefmarija Escrivá, ustanovitelj Opus Dei, še z nekaterimi na skrivaj prebegnil čez Pireneje v Andoro in Francijo nazaj v varnejši del Španije. "Pohod čez Pireneje" je danes spominska pot, ki obeležuje ta odločilen in tvegan podvig tega španskega svetnika. Letos poleti nas je po tej poti romalo tudi nekaj bogoslovcev iz Slovenije.

Sv. Jožefmarija je preko gora prebežal v t. i. nacionalno cono. V t. i. rdečem območju, kjer so vladale republikanske sile, je bilo v času vojne (1936–1939) ubitih 4.184 škofijskih duhovnikov in bogoslovcev ter porušenih in požganih več kot 20.000 cerkva in kapel.

V štirih dneh smo prehodili 70 km in se vzpeli za 4.000 m. Sama pot in raznolika narava ob zgledu življenja svetnika pomagata premišljevati o smiselnih stvareh in dobro moliti. Veliko mi je pomenila tišina, v kateri smo dnevno začenjali pot, saj sem lahko med hojo zbral misli in se pogovarjal z Bogom. Vedno pa smo se proti koncu hoje, ko je bilo najbolj naporno, združili v molitvi rožnega venca in Marijinih litanijah ter se tako v različnih prošnjah obračali k Nebeški Materi. Ne znam si popolnoma predstavljati, kako je bilo to isto pot hoditi v času državljanske vojne, kakor jo je prehodil sv. Jožefmarija in poskušalo še kakih 10.000 drugih beguncev (uspešno 75%). Vseeno sem večkrat pomislil na to, kako hudo je bilo po teh stezah hoditi med vojnim stanjem, ko je bilo zaradi številnih mejnih straž izredno nevarno, da bi te razkrinkali ali napadli.

Pri uresnitvi romanja nam je pomagal g. Jordi, ki že več let to pot raziskuje in z organizacijo romanj tudi uspešno obuja. Priskrbel nam je prenočišče – župnišče v Pallerolsu, kamor smo se vsak večer ponovno vračali ter nas spoznal z nadvse prijaznimi domačini, ki so nas zelo pristno sprejeli. Enega izmed večerov smo preživeli v družbi lokalne družine,

ki nas je pogostila z značilno hrano – od svežega paradižnika z inčuni in olivnim oljem, krompirjeve tortilje do posebnih tanjših pikantnih klobasic in najrazličnejšega peciva. Poleg hrane ni manjkalo niti španskega piva niti primerne vina iz pokrajine La Rioja. Z nekaj naših osnov španščine in njihovih osnov angleščine smo se lahko prijetno sporazumeli in izmenjali besede o Sloveniji in našem romanju. Navdušeni so bili predvsem nad našim prepevanjem slovenskih narodnih pesmi. Poslovili smo se, kot bi bili že več let prijatelji.

Jožefmarija je na tej poti doživel tri hujše stiske. Razlog za preizkušnje so bili telesna izčrpanost in dvom, ali je odločitev za beg res pravilna, ko je nekaterim članom Dela še vedno pretila huda nevarnost. Zato se je v molitvi trdno odločil, da bo prosil Marijo za znamenje, naj mu sredi goratih gozdov pokaže vrtnico. In res, v Pallerolsu je bil deležen posebne milosti in Božje tolažbe, ko je v porušeni in požgani cerkvi prejel zeleno znamenje – zlato vrtnico, edini ostanek zgorelega Marijinega kipa. Ko se mu je kot nesrečnemu otroku jasno izpolnila želja, je to videl kot dokončno znamenje, da Marija želi, da pobegne na drugo stran.

Tudi mi smo na tej poti prejeli predvsem mnogo dobrega in spodbudnega; preko prijaznih in ustrežljivih ljudi, v pogovorih med seboj in z Bogom. Zato je bila ta pot za nas na nek način skoraj to, kar je bila za Jožefmarijo ta zlata vrtnica, torej jasno znamenje in spodbuda Boga, da moramo vztrajati in zvesto hoditi naprej po poti, ki nas čaka doma v Sloveniji – služiti Bogu in Cerkvi, ljudem ter našemu slovenskemu narodu.

1 Tornielli, Andrea. Escrivá ustanovitelj Opus Dei. (Ljubljana: Družina, 2004) 72.

2 Stran društva prijateljev poti od Pallerolsa do Andore. http://www.pallerols-andorra.org/noticia.asp?ART_ID=636&idioma=es (pridobljeno 18.11. 2016).

Kotiček poezije

Jakob Piletič

Poema I

Solem orientem, ecce, vidéo,
dies palans cæcus manet.
Hostia mera candida mane
tamquam radius cœlis collucet.

Horæ fugentibus in se Deó
lamma sabacthani clamó.
Ubi homo, ubi frater, quo deseruerunt,
non iam, forsitan non tamen advenierunt.

Accipe o Christe, me peccatorem,
calix passionis a me abire,
mane resurrectionis super me oriat,ur,
tribue animulam misericordiam tuam.

Da mihi, o Jesu mi dulce, noscere,
te in fratribus meis, in arbitriis superiorum,
da vitam suam lætans delere,
aliosque ducere, pro vita ætera agere.

Romanje bogoslovcev na Brezje

Predavanje eksorcista p. Petra Vrabca

Predstavitev vojaškega vikariata

Bogoslovci na snemanju filma o svetem Dominiku

Praznovanje rojstnega dneva s. Bože

Lanski uredniki na izletu v Zagrebu

Bogoslovci na počitnicah na morju